

altın tohumlar

katma değerli tarım

NASIL **SAFRAN** YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

ARALIK 2024

NASIL SAFRAN YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

Açılış Konuşması

Ahmet Bülent KASAP

İSTİB Meclis Başkanı

Moderatör

İsmail ŞEN

İSTİB Genel Sekreter
Yardımcısı

ONLINE

24.12.2024 Salı - 14:30

Konuşmacılar

Prof. Dr. Hüseyin KOÇ

Aksaray Teknik Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Bitkisel ve
Hayvan Üretim Bölümü

Mehmet AKGÜL

Safranbolu İlçe Tarım Müdürü

Hüseyin ÜNAL

Safranbolu
Safran Üreticileri
Derneği Başkanı

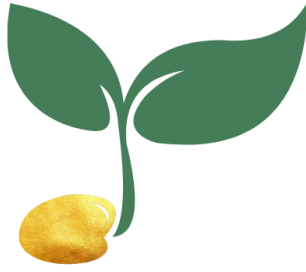
Mehmet NEZİH

Safran Üreticisi

İsmail YILMAZ

Safran Üreticisi

altın tohumlar

katma değerli tarım

NASIL **SAFRAN** YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

ARALIK 2024

İstanbul Ticaret Borsası Yayınları

ALTIN TOHUMLAR PROJESİ
“NASIL SAFRAN YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?”

ISBN: 978-625-97402-1-8

Genel Koordinatör
İbrahim Eroğlu

Yayın Yönetmeni
İsmail Şen

Yayın Kurulu:
**Aleyna Satu Yurtseven, Erkan Çelik, Hakan Kopuz,
Sebahattin Özkurt, Şeyda Soykan,
Yunus Emre Çillioğlu**

Tasarım
Gökhan Yıldırım

E-Kitap

Aralık 2024

İÇİNDEKİLER

BAŞKAN SUNUŞ	7
ALTIN TOHUMLAR PROJESİ	8
Ahmet Bülent Kasap İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı	10
Prof. Dr. Hüseyin Koç Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvan Üretim Bölümü öğretim Üyesi	12
Mehmet Akgül Safranbolu İlçe Tarım Müdürü	26
Hüseyin Ünal Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı	33
Mehmet Nezih Hamidi Safran Üreticisi	36
İsmail Yılmaz Safran Üreticisi	38
SORU - CEVAP	44
BASIN YANSIMALARI	56

TOPLANTILARIMIZI **QR KODLARI** OKUTARAK İZLEYEBİLİRSİNİZ.

NASIL **BADEM**
YETİŞTİRİCİSİ
OLUNUR?

NASIL **ANTEP**
FISTIĞI YETİŞTİRİCİSİ
OLUNUR?

NASIL **CEVİZ**
YETİŞTİRİCİSİ
OLUNUR?

NASIL
YABAN MERSİNİ
YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

NASIL
AHUDUDU
YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

NASIL
SAFRAN
YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

BAŞKAN SUNUŞ

Tarımsal üretim, yerleşik hayata geçilmesi dâhil, tarih boyunca toplumların ekonomik ve sosyal kurum ve kurallarını belirleyen faktörlerden biri olmuştur. Bugün yaşadığımız dünyanın temelleri, daha doğrusu tohumları tarımla atılmıştır. Yani tarım sadece insanların gıda ihtiyacını karşılamaz, aynı zamanda uygarlığımızın yükseldiği zemini de oluşturur.

Tarım aynı zamanda, savunmayla birlikte, binlerce yıl boyunca teknolojik gelişmenin de en önemli motivasyon kaynağı olagelmiştir. Daha kaliteli ve daha çok ürün almak için geliştirilen teknolojiler kartopu misali büyümüş, tarım dışındaki alanları da etkilemiş, değiştirmiş geliştirmiştir. Tarımsal teknolojiler, özellikle tohum ıslahları, yeni ve daha değerli ürünlerin ortaya çıkmasını da sağlamıştır. Bu değerli ürünler üreticilerine daha çok kazandırmış, refahlarını artırmıştır.

Günümüzde de tarım açısından büyük bir değişiklik yok... Binlerce yıldır olduğu gibi tarım ve gıda yine en stratejik konular... Kaliteli, yüksek katma değerli ve çok tarımsal hâsıla elde eden toplumlar sürdürülebilir refaha diğerlerinden daha yakındır...

Bu düşüncelerle, İstanbul Ticaret Borsası olarak “Altın Tohumlar Projesi” başlattık. Bu projeyi hayata geçirirken, Türk tarımının gelişimine katkı sağlamayı, verimli ve etkin tarımsal üretimi yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

Bu kitap, Altın Tohumlar serisinin altıncı toplantısının sonuçlarını içeriyor ve ahududu üretimi konusunda temel bilgileri edinmek isteyenlere yardımcı olmayı hedefliyor.

Sektörlerimize, iş dünyamıza, ülkemize ve milletimize hayırlı olması dileklerimizle “Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?” başlıklı toplantımızın sonuçlarını ilginize sunuyoruz.

ALİ KOPUZ

İSTİB YÖNETİM KURULU BAŞKANI

TOPLANTI ADI ALTIN TOUMLAR PROJESİ NASIL SAFRAN YETİŞTİRİCİSİ OLUNUR?

TOPLANTI TARİHİ 24 ARALIK 2024 / 14.30

AÇILIŞ KONUŞMASI

Ahmet Bülent Kasap, İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı

MODERATÖR

İsmail Şen, İstanbul Ticaret Borsası Genel Sekreter Yardımcısı

KATILIMCILAR

- **Prof. Dr. Hüseyin Koç**
Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvan Üretim Bölümü
- **Mehmet Akgül**
Safranbolu İlçe Tarım Müdürü
- **Hüseyin Ünal**
Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı
- **Mehmet Nezih Hamidi**
Safran Üreticisi
- **İsmail Yılmaz**
Safran Üreticisi

Moderatör İsmail Şen: Değerli konuŐmacılarımız ve katılımcılar hepiniz hoş geldiniz. Bugün Altın Tohumlar toplantımızda Safran'ı konuŐacaęız. Toplantıya baŐlamadan önce format hakkında bilgi vermek isterim. İlk bölümde herkese söz vereceğim. Ancak Prof. Dr. Hüseyin Koç'a Safranla ilgili bilimsel bir çerçeve çizeceği için biraz fazla süre ayırdım. Daha sonra ikinci bölümde herkese sorular yönelteceğim ve son olarak soru-cevap bölümüyle etkinliğimizi sonlandıracağız. Şimdi toplantımızın açılış konuŐmasını yapmak üzere sözü Ahmet Bülent Kasap'a söz veriyorum.

Ahmet Bülent Kasap

İstanbul Ticaret Borsası
Meclis Başkanı

İstanbul Ticaret Borsası Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap

İstanbul Ticaret Borsası olarak Türk tarım ve gıda sektörüne katkıda bulunmak amacıyla Temmuz ayında başlattığımız “Altın Tohumlar” toplantımıza hoş geldiniz. Bugün, “Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur” başlığı altında altıncısını düzenlediğimiz bu toplantıda, tarımın adeta mücevheri sayılan “yükte hafif, pahada ağır” safranı ele alacağız.

Aramızda konunun uzmanı birçok değerli isim bulunuyor.

- Safran Yetiştiriciliği kitabının yazarı ve yıllardır bu konuda çalışan Prof. Dr. Hüseyin Koç,
- Safranbolu İlçe Tarım Müdürü Mehmet Akgül,
- Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal,
- Safran Üreticileri İsmail Yılmaz ve Mehmet Nezih Bey'lere hoş geldiniz diyor, toplamızın Türk tarım sektörüne hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Bildiğiniz üzere Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden biri. “Kırmızı altın” ya da “tüm baharatların kraliçesi” olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtıyor. Nitekim kökeni Farsçada “altın yaprak” anlamına gelen “zarparan” kelimesinden türemiş...

Ülkemizde de özellikle Safranbolu bölgesinde yetiştirilen safran, hem kültürel mirasımızın hem de ekonomik potansiyelimizin önemli bir parçası. Nitekim “Safranbolu Safranı” olarak hem yurt içinde hem de yurt dışında coğrafi işaretle tescilli. Hatta Safranbolu’nun isminin safran bolluğundan geldiğini düşünmek bile bu bölgenin değerini bizlere hatırlatıyor. Bu nedenle safran yetiştiriciliğinde yüzyıllara dayanan bir birikime sahibiz. Ancak, kabul etmemiz gereken bir gerçek var ki, Türkiye olarak safran üretiminde istediğimiz seviyede değiliz. Dünya talebi her geçen gün artarken, biz bu yarışta biraz geriden geliyoruz.

Peki safran talebi neden bu kadar artıyor?

Yalnızca baharat olarak değil, aynı zamanda kozmetik sanayisi, ilaç ve sağlık ürünleri, gıda sanayisi, boya sanayisi gibi geniş bir kullanım alanına sahip. Özellikle son yıllarda gerek alternatif tıpta gerekse modern tıpta kullanımın da yaygınlaşmasıyla safrana olan talep hızla artıyor. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu.

Özellikle Sayın Hocamız Prof. Dr. Hüseyin Koç konuşmasında değinecektir. Safran ve benzeri ürünler ülkemizde katma değerli tarım için en güzel alternatifler. Tarımda iş gücünün azalmasından, yaş ortalamasının yükselmesine kadar birçok sorunumuzun çözümünün burada olduğuna inanıyorum. Ancak maalesef diğer katma değerli ürünler gibi safrana da hak ettiği değeri veremiyoruz. İnşallah toplantımız bu durumun değişmesi için bir adım olur. Ben sözü misafirlerimize bırakmadan önce, toplantımızın sektöre faydalı olmasını temenni ediyor, bilgi ve tecrübelerini bizlerle paylaşacak olan konuşmacılarımıza teşekkür ediyorum. Bu düşüncelerle, toplantımıza katılan siz değerli konuşmacılarımıza ve dinleyicilerimize bir kez daha hoş geldiniz diyorum.

İsmail Şen: Başkanım çok teşekkür ederiz. Değerli Hocam, Hüseyin Koç ile devam edeceğiz. Buyurunuz.

Prof. Dr. Hüseyin Koç

Aksaray Teknik Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvan
Üretim Bölümü öğretim Üyesi

**Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvan
Üretim Bölümü öğretim Üyesi Prof. Dr. Hüseyin Koç**

Sayın Başkan Ahmet Bey başta olmak üzere diğer katılımcılarımı ve izleyicilerimize de saygılarımı sunuyorum. Siz soruyorsunuz: Safran yetiştiriciliği nasıl yapılır? diye. Ben de soruyorum: Neden safran? Tabii bu safranın nedenine cevap verirken, Sanderella'ya sormuşlar: "Sağlığını ve güzelliğini neye borçlusun?" diye. O da cevap veriyor: "Ben ziraat mühendisiyim, açık havada dolaşırım, tıbbi ve aromatik bitkileri yetiştiririm. Sağlıklı beslenirim. Her aktivitemde safran kullanırım." Şahsım da bir ziraat mühendisi olması dolayısıyla bu yönüyle Sanderella'ya teşekkür ediyorum. Bana katkıda bulunuyor. Peki o zaman bu safranın nerelerde kullanıldığına bir göz atalım. Eczacılıkta, tıpta, kozmetikte, parfümeride, gıda sanayinde, baharatta, afrodisyak etkili ilgilileri için, boyada; abortus yine ilgilileri için; bitkisel ilaç sanayi ve diğer sektörlerde kullanılmakta. Sağlıkla ilgisi ne bu safranın? Antidepresan, anti-inflamatuar olup kan basıncını düşürür. Vücudun oksidatif stres ve iltihap etkisini yavaşlatır. Antioksidan dolayı beyin ve sinir sistemini korur. Adet öncesi semptomların azalmasına yardımcı olur. Öğrenme ve hafıza fonksiyonunu geliştirir. Kardiyovasküler etkisi kolesterol ve trigliserit seviyelerini düşürür. Uyku kalitesini düzen-

ler. Ultraböl radyasyonuna karşı vücudu korur. Göz sağlığını korur. Libidoyu artırır. Açlığı bastırarak kilo vermeyi destekler. Şimdi gördüğümüz gibi sağlıklı yönünden oldukça bize katkıda bulunabilecek bir bitki. Tıbbi ve aromatik bitkiler neden bu kadar teşvik edici özelliğe sahip dediğimiz zaman birkaç tane husus var. Ülkemizin 2023 Vizyon Strateji Planında yerli ve milli ilaç geliştirmeye yönelik teşviklerin cazipliği, bunu devletimiz almıştır. Sağlık Bakanlığımız da 27 Ekim 2014 tarihli Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamaları Yönetmeliğinde fitoterapiye yer vermiş. Dolayısıyla bir de bakanlık açısından baktığımız zaman, Tarım ve Orman Bakanlığımız tıbbi ve aromatik bitkilerin üretimini teşviklerle desteklemektedir. İşte bunlar bir araya geldiği zaman bitkisel ilaç sanayi hammaddesinin ve ithal etmekte olduğumuz tıbbi ve aromatik bitki ürünlerinin yerel kaynaklarımızdan karşılanabileceği inancımızı ve beklentimizi arttırmakta.

Bir de ülkemizin geneline baktığımız zaman; ülke topraklarımız çayır ve mera alanlarını çıktıktan sonra 24 milyon hektar tarım arazisine sahip. Bakıyoruz ki bunun ancak 8,5 milyon hektarı sulanabilir alan ancak 6,7 milyonu sulanmakta geriye kalanı kuru tarım alanı. Demek ki ülkemizde tarımsal üretim alanı genelde kuru tarım alanları. Çözümü arayacağımız alan burası ya da buraya uygun alternatif bitkileri gündemimize taşımak zorundayız. Böyle bir zorunluluk var. Diğer taraftan; zengin bir floraya sahibiz. Çünkü biz dünyadaki 5 büyük flora zenginliğinden üçünün birleştiği noktadayız, üçgendeyiz. Dolayısıyla hem böyle bir bitkisel çeşitliliğimiz var, hem de ekoloji coğrafyamızdaki engebelik bize çeşitliliği sağladı. Bunun ikisi bize büyük bir zenginlik kazandırıyor.

Ülkemiz bir tarım ülkesi olarak uzun süredir tanımlanmakta. Ancak bakıyoruz ki tarımsal ürünlerin hepsinde ya da çoğunluğunda yeterli bir miktar üretim yapamıyoruz. En başarılı olduğumuz birkaç bitki bakıyorsunuz ki bahçe bitkilerine ait ya da meyve-sebze konularında. Karın doyurucu, beslenmeyi sağlayıcı bitkilerle ilgili üretimimiz gerçekten oldukça zayıf. Ve bu konulara baktığımız zaman sürdürülebilir net bir ithalatçı ülkeyiz. Bu kadar tarım alanı geniş olan, bu kadar

coğrafyasında zenginliği olan bir ¼lkeye yakışmayan bir konumdayız. Bunu söylemek biraz acı geliyor, ama zorunluluğumuz var. Özellikle de son yıllarda küresel ısınmanın giderek artış göstermesi, pandemi, yayılma eğilimi gösteren Rusya-Ukrayna savaşı, günümüzde İsrail'in Gazze'deki katliamı ve nihayet Suriye'nin özgürlük mücadelesi tüm dünyayı olumsuz etkilemiş. Serdedilen gelişmelere bağlı olarak uluslararası düzeyde bazı sürdürülebilir net gıda ihracatçısı ¼lkeler, özellikle pandemi döneminde art arda gıda ihracatını durdurduklarını açıkladılar. Peki, bu gelişmeler bize bir şey anlatıyor olması lazım. O da gezegenimizde en stratejik sektörün tarım, en stratejik ürünün de gıda olduğunu söylüyor. İşte bu bağlamda küresel tehdidin etkileriyle karşı karşıyayız. Bu tehditler neler? Biraz sonra kuru tarım alanlarında endüstriyel alternatif bitkilerden bahsedeceğiz ve gelirinin yüksekliğinden, öneminden bahsedeceğiz. O zaman bizi tehdit eden sorunları baştan bir bilmemizde fayda var.

Tehdidin en büyük etkisi küresel ısınma, bu malumunuz. Bu durum, birbirine bağlı, birbirini teşvik ve birbirini takip eden faktörlerin etkisiyle bir kere iklim kuşakları değişıyor. Değişen iklim kuşaklarıyla tarım kuşakları değişıyor. Tarım kuşakları değişince, kültüre alınacak olan ya da tarımı yapılacak olan bitkilerin deseni değişıyor. Bunlar değişince, artık eski yerde yaşam bulunulan yerden tarım yapılan alana gidiş-geliş olacak. Dolayısıyla bu bir göçü de gerektiriyor. Şimdi göçü gerektirirken, üreticilerin bir arayış içine girdiklerini görüyoruz. Onlar da ne olabilir? Yeni tarım alanları açılması ya da bu değişikliklere uyum sağlayabilen, yani çevresel faktörlere uyum sağlayabilen alternatif bitkilerin bulunması lazım. Şimdi düşününüz, Türkiye'mizde ya da dünyanın herhangi bir yerinde yeni tarım alanı açmak kolay bir şey değil, açtırılmıyor. Çevreciler buna engel olur. O zaman burada şansımız yok. Üretimi yeteri kadar sağlayabilmek için. Şansımız ikinci alternatifte var. Yani değişen çevre şartlarına karşı uyum sağlayabilen bitkileri bulmak. İşte bu şansımızı ararken, alternatiflerimize baktığımızda doğal yağışlarla yetinen ve sulamayı gerektirmeyen çok yıllık bitkileri yetiştirmek lazım. Ya da daha az su isteyen bitkileri bulmak

lazım, yoksa ıslah etmek lazım. Ve hepsinden de ötesine ya da hepsini içine alan bir yaklaşımla bugünkü boş alanlarımızı, ağaçsız, ormansız, bitkisiz alanlarımızı kapatmak. Böyle yapabilirsek, aynı zamanda bu ağaç örtüsü yağmuru da teşvik eden, davet eden bir faktör olması dolayısıyla çok acil ihtiyacımız.

Peki, sorunun çözümünde bize asıl katkı sağlayacak olan faktörler neler? Kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek. Bu yapılabilecek bir şey. Geliri ve iş gücünü yıl içerisinde dağıtmak. Kuru tarım alanlarında gerçekleşen ekolojik değişikliklere uyumlu alternatif tıbbi bitkiler bulmak, onları genişletmek. İşte bunları yapabilirsek, üreticiyi doğduğu yerde doyurmayı sağlarız. Eğer üretici doğduğu yerde doyurulur ise zaten göçe gerek kalmayacaktır. Şimdi köylerimiz boşalıyor. Köylerdeki üreticiler yaşlanmış, gençler itibar etmiyor, sanayiciler yatırım yapmıyor. Böyle bir çelişkiyle ya da durumla karşı karşıyayız. Çözüm, o zaman bitkilerimiz, üreticilerimiz acaba bizim bu önereceğimiz bitkilerden beklentileri neler olabilir? İki yönlü beklenti olabilir: Birisi ekonomik yönden, birisi de yetiştirme teknikleri yönünden. Biz bunları ayrı ayrı başlıklar halinde bir tadat edelim. Ekonomik yönden beklentileri karşılarken neler olmalı? Önerilecek bitkilerin ekonomik durgunluğa rağmen trendinin artmakta olması, dekara gelirinin yüksek olması, iş gücü istihdam potansiyelinin yüksek olması, aile iş gücünü iyi değerlendirmesi... Mümkünse çok yıllık olması, bu çok daha önemli. Hastalık ve zararlıının olmaması ya da az olması, sözleşmeli tarıma uygun olması, sanayici-üretici işbirliğinde bulunması... Yatırımcı için cazip olması. Yatırımcıyı teşvik edemezsek, üretimimizde o zaman üretmenin de çok çok fazla anlamsız olduğunu yatırımı olmayan sektörlerde görüyoruz. Dolayısıyla katma değerinin yüksek olması, üreticiye katma değer kazandırması, pazar sorununun olmaması, ürünü ithalat yoluyla karşıladığımız bitki grubundan olması ve ülkemizin 2023 Vizyon Strateji ve 5 Yıllık Strateji Planlarında yer alan bitkilerden olması. İşte bunlardan seçilebilir ise üretici için bir cazibe sağlanmış olur.

Üreticinin yetiştiricilik adına beklentileri nelerdir? Alternatif bitkilerin bir kere toprak seçiciliği olmamalı ya da çok az olmalı. Adaptasyon

gücü yüksek olmalı. Kuraklığa dayanıklı olmalı. Sıcaklıktan etkilenmemeleri hatta sıcaklığı istemeli. Ekstrem sıcaklık alanlarında, yani kuru tarım alanlarında yetiştirilebilir olması lazım. Ekonomik değeri yüksek olmalı. İstihdam sağlamalı. Uzun ömürlü, çok yıllık olmalı. Münavebeye uygun olmalı. Tek yıllık bitkiler için bu, diğer bitkilerin alanlarını daraltmamalı. Yani bir bitkiyi üretime sokacağız derken, bir başka bitkinin üretim alanlarını daraltmadan yapılabilecek özelliğe sahip olmalı. Bu da bizim için şu anda çok önemli. Ekim-dikim maliyeti düşük olmalı. Dikimi ve bakımı kolay olmalı. Hastalık-zararlı sorunu olmasın ya da az olsun. Şimdi bütün bunlar, albenisini artıran talepler. Peki, elimizde böyle bir ürün var mı? bitki var mı? Madem ki üreticiler bu kadar tercihler istiyor, alternatif ürünlerde özellik istiyor. Böyle bir tavsiye edeceğimiz bitki var mı? Evet, safran. Peki, sadece safran mı? Yoksa diğer endüstriyel alternatif bitkilerde de var mıdır dersek, evet, bitkilerimiz her birinde şu anda yetiştirilmekte olan bitkilerin gelir ve diğer özellikleriyle mukayese yapıldığı zaman daha fazlası var. Safran-da ise hepsinden daha fazlası var.

Bitkinin iklim isteklerine bakıldığında güneşi ve ışığı uzun süre isteyen bir bitki değil. Kısa gün bitkisidir. Dolayısıyla yarı gölgeli ortamlarda bile yetişebilen bir bitkidir. Güney olarak baktığınız zaman, Kuzey hariç diğer güneylerde her birinde yetişebilir. Genotipin yani canlının, bitkinin çevreyle olan etkileşimine baktığınız zaman bu safran özellikle düşük sıcaklıklara ve yüksek sıcaklıklara bile dayanabilen, katlanabilen bir bitki. Sıcaklık bakımından düşünüldüğü zaman -15 dereceden +35 dereceye kadar değişen sıcaklıklara uyumu yüksek. Burada -15 derece bir literatür bilgisi ama benim kişisel olarak Tokat'taki yürüttüğüm çalışmalarda -26 derecede kışı geçiren bitkilerimiz, deneme alanlarımızda bitkilerimiz -26 derecede kışı geçirmişti. Su yani yağışla ilgisine bakıldığında, 250 milimetrenin üstündeki bir yağış alan yerde her yerde yetişebilir. İşte bu 250 mm gibi düşük yağış alan noktalar ya da coğrafyamızdaki yer neresi? Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir gibi Orta Anadolu'nun bu illeri. Özellikle de bu iller, hem yağışın azalması dolayısıyla hem de kuru tarım alanlarının oldukça geniş olması

dolayısıyla, acil alternatif bu özelliklerdeki bitkilerin buralara yaygınlaştırılması gerekiyor.

Toprak isteği bakımından drenajı iyi olmalı. Çünkü bitki kışın da toprakta kaldığı için göllenene su duran bir yer olmamalı. Toprak yapısı bakımından çok seçici değil, gevşek yapılı, hafif alkali, hafif meyilli, kışın su göllenmesi olmayan, taban suyu derin olan, killi, organik maddece zengin olan topraklar bu bitkilerimiz için ideal yerlerdir. Yükselti bakımından, bu bir literatür bilgisi; ülkemizin dışındaki yetiştirilecek alanlarına ait bir bilgi. 2800 metre yüksekliğe kadar yetiştiriliyor. Şahsımın, Mersin'de, ben orijinal Mersin Anamurluyum, Anamur'da deniz kenarından Çamlıyayla'da 1200 metre yüksekliğe kadar değişik ekolojilerde ya da yükseltilerde kurduğum denemelerin birbirlerinden farkları çok az ama en yüksek yerde bile hiç sorunsuz kışı geçirmiştir. Üretimi sürdürülebilir bir durumdadır. Ph bakımından düşünüldüğü zaman, toprak çok asidik olmayacak ama çok da bazik olmayacak. 7-7,5 pH'lı bir toprakta ideal bir gelişme sağlar. Yumru ve diğer özelliklerine baktığımda, bitkiyle ilgili özellik olarak tabii bu bir dağılımdaki yumrular, dikim için uygun yumrulardır. Ama yumru küçüldükçe, diğer arkadaşlarımız da üreticilerimiz de bilir ki burada yeni yavruyu oluşturma randımanı düşüktür. Dolayısıyla, ortalama bir dikim yapılacak yumrunun büyüklüğü 7-8 gram olmalı. Canlılık yani diktiğiniz her ya da diktiğiniz yumruların filizlenmesi ile ilgili randımana baktığınız zaman eksiksiz bir çıkış var. Dikim sonbaharda yapılır. İlkbahardaki kurumasından, sonbahardaki aktiviteye kadar geçen sürede, 4-12 derecelik bir sıcaklıkta sökülmüş yumru için söylüyorum, muhafaza edilmesiyle korunabilir. Çimlenme başladıktan çiçeğin hasadına kadar geçen süre gene 2 aylık bir süredir. Bakımı gayet kolaydır. Bir kere dikiyorsunuz, 3-4 yıl hatta 5 yıl aynı alandan başka dikim yapmadan ürün alınabiliyor. Sadece burada bizi zorlayan şey, gübreleme yapısı yabancı otlarla mücadele etmektir. Çünkü çok yıllık bir bitki. Bitkisel özellikleriyle ilgili çok yıllık bir bitki olmasıyla zaten münavebe gerektirmiyor. Üretim şekli yumrusuyla üretiliyor. Tohumu yoktur. Bitki kısır. Çünkü dölleme yani polen üretme kabiliyeti yoktur. Yetiştirme ola-

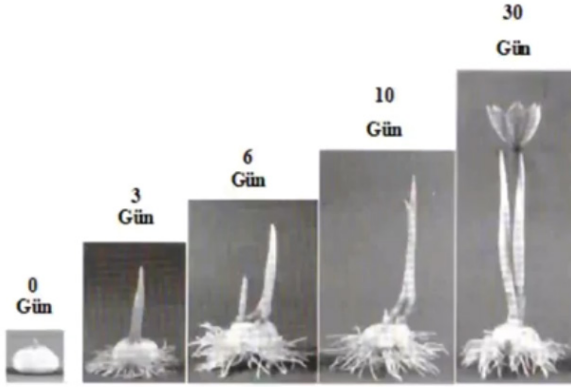
rak direkt tarlaya dikim yapılır. Dikimde sıra arası, sıra üzeri mesafe dolayısıyla da dekara dikilmesi gereken bitki sayısını bu toprağımızın verimliliğine, meyilline, ekolojisine, yumruğunun büyüklüğüne bağlı olarak değiştirebilir. Ama bir rakam vermesi gerekirse 5 ile 10 cm sıra üzeri mesafe, 15-40 cm de sıra arası mesafe her yer için uygun olmasa da böyle bir değişim opsiyonlu durum var.

Bitkinin bir gövdesi yok. Yaprakları var. Yaprakları da 60 cm kadar uzayabilen bir yaprak. İlkbaharda kurumaya başladığı zaman eğer yapraklar hasat edilebilir ise bir yem bitkisi olarak değerlendirilebilir. Eğer çok böyle bir acil durum yoksa, kalır. Hem yaz boyunca toprağı kapattığı için güneşe karşı bitkiyi korumuş, yumruları korumuş olur. Hem de sonbaharda sürüm yaparken, toprak işleme yaparken bir organik madde olarak toprağı girer. Dolayısıyla toprağı organik maddece zenginleştirir. Bitkinin çiçeğı hasat edilir. Çiçeğı hasat edildikten sonra da bitkinin içinde asıl ekonomik değer olan stigmaları, dişi organıdır bu bitkinin biyolojik tarifinde. Dolayısıyla dişi organları çiçekten ayrılır. İşleme dediğimiz şey işte bu dişi organın çiçekten ayrılmasıdır. Çiçekten ayrılan stigmaları kurutulması, sıcaklığı 35 dereceyi geçmeyen bir fırında rahatlıkla kurutulabilir. Önceden bu kurutmada kömürde kurutuluyordu. Tepsilerin tabanlarına yağ sürülür, onun üzerine döşenir. Fakat bu, daha sonradan tağış denen gerekçeyle istenmeyen bir durum oldu. Dolayısıyla şimdi ona da ihtiyaç yok. Çünkü bunu halledecek imkanlarımız var. Tepsinin tabanına döşenmiş stigma, 35 dereceyi geçmeyen sıcaklıkta kurutulmuş sağlıklı bir ürün elde edilir. Muhafaza ederken de ışık geçirimsiz cam kaplar en uygun kaplardır. Burada gördüğümüz sökülmiş, temizlenmiş yumrular. Baktığımız zaman kadifemsi, kat kat olan kabukları vardır. Soğan kabuğı gibi değil ama bu, ondan biraz daha tüylüsü, kadifemsi bir yapıdır. İşte bu kat kat oluşu hem düşük sıcaklığa karşı bitkiyi bulunduğu yerde koruyor hem de yaz sıcaklıklarına karşı yumruyu kurumaktan, kuraklıktan, sıcaklıktan zarar görmesini engelliyor. Şimdi burada ana yumrunun çoğalma kabiliyeti ya da çoğalma randımanı ile ilgili bir görüntü var.

Bu görüntüde baktığımız zaman ortadaki iri ana yumru, bu yavru yumruları oluşturuncaya kadar hayatını sürdürür. Ama mevsimin ilkbaharına gelip yaprakları kuruduğu zaman kendisi de zaten pörsüdüğü için kaybolur. Geriye üzerindeki yetiştirmiş olduğu yavru yumrular kalır. Bu yavru yumruların her biri, normal gelişmelerini sağlamış, sonbahardaki yağışların başlamasıyla birlikte sürgün verebilecek, filizlenecek özelliğe sahiptir. Bu randıman, dikeceğimiz yumrunun büyüklüğü ile yakından ilişkilidir. Çünkü yumrunun üzerinde o kabuklarını soyduğumuz zaman benek benek renkler göreceğiz. Bu, o gözleri işaret ediyor. Büyük yumruda bu genelde fazladır, küçük yumrulara azdır. Yani yumru büyüklüğüyle randıman arasında ters ve sıkı bir ilişki vardır. Onun için tohumluğu ucuza mal etmek için küçük yumruları seçmek bir fayda sağlamayacağını baştan bilmemiz lazım. Dolayısıyla da ileride ekonomik değerini mukayese ederken geliriyle gideri arasındaki bize kalan kar mukayesesi yaparken bu bilgi bize çok lazım. Yumru çimlendiği zaman öncelikle saçak kökleri oluşur. Soğan gibi saçak kökleri vardır. O gelişirken kendine ait o yıl çiçek verecek sürgün gelişir ve her yumrudan her yıl bir tane çiçek alınır. Ama yumrunun üzerindeki gözlerden teşvik edilebilmiş yavru yumrular kadar bir çoğalma olur. Dolayısıyla da ikinci yılda bu çoğalan yumru kadar sayıda bir çiçek açacak. Onların her biri de gene teşvik faktörlerine bağlı olarak yeni yavrular oluşturulacak derken geometrik bir artışla bir tohumluk üretimi toprak altında sağlanır.

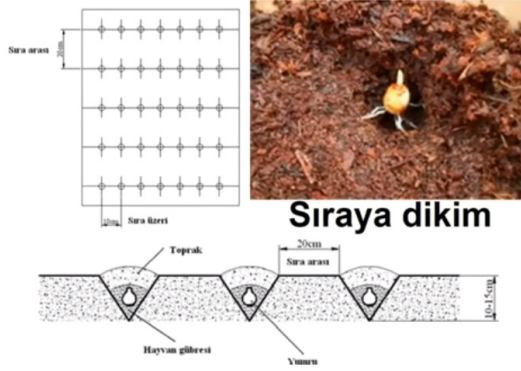
Gelişme devrelerine ait süreler.

Şimdi burada baktığımız zaman sıfır, yani ilk dikim gününde baktığınız zaman bir yumru var. 30 gün sonra baktığınız zaman hem çiçek açmış hem de sürgünlerden yavru yumrulara ait sürgünlerden de yaprak çıkışlarını görürüz. Sürgünlerden 1 yılda, yani ebeveyninin üstünden beslenirken çiçek olmaz. Sadece toprak altında bir yumru oluşturmak için ebeveyninden beslenir, ana yumrudan beslenir. Ana yumru, yaz dönemine girdiğimiz zaman, ilkbaharda yapraklar kuruduğu zaman çürümüştür. Geriye sağlıklı, sağlam, sonbaharda çiçek açacak yumrular, yavru yumrular kalmıştır. İşte bunu burada görebiliyoruz. Tabanda bir ana yumru var. Bu ana yumrudan çıkan teşvik edilebilmiş yavru yumrular var. Bunlar ileride, biraz önceki anlattığımız konuma gelecek.

Burada daha farklı bir görümü var. İşte biz, her ne kadar bir önceki daha doğrusu fotoğrafta gördüğümüz gibi, burada da yavru yumru ana yumrudan çıkmış, yaprakları var. Ama ana yumrudan çıkan bir tane çiçek varken, 5 tane, 6 tane yavru yumru var. Bu yavru yumrular yeni senenin çiçek verecek olan bitkileridir.

Dikim

Şimdi burada ekim deseni ile ilgili bir çizimimiz var. Gördüğümüz gibi 20 cm sıra arası, 10 cm sıra üzeri mesafede bir dikim var. Çukurlar açılmış ya da bireysel olarak bir çukur açmak yerine karık açılır. En pratiği karık tabanı 15-20 cm derinlikte olabilir karık derinliği. Çünkü kış şartları zor geçen yerlerde ya da ilkbahar-yaz aylarında biraz süzek bir topraksa, sıcaklığa karşı korunabilmek için biraz derince dikimi gerektirebilir. İkincisi, karık tabanına yumuşak, hem rutubeti tutabilecek hem de gelişen yavru yumruların da büyük bir yumru oluşturabilmesi için gevşek, yumuşak, esnek bir toprak yapısı olması lazım çevresinde. Onun için ya hayvan gübresi ya da talaş gibi böyle organik malzemelerden hazırlanmış, rutubet tutabilen ve yumuşaklık sağlayan bir maddeyle hem tohumun yumrunun altı hem de üstünü kapatacak şekilde kapatılması lazım. Daha sonrasında ise karık, çıkan toprakla kapatılabilir. Dolayısıyla gördüğümüz gibi karıklar arasındaki mesafe, sıra arası mesafe ise 20 cm; sıra üzeri mesafe ise 10-15 cm arasında ayarlanabilir.

Dikimde, eğer taban suyu yüksek olan bir yerse, yastıkvari bir sistem yapılabilir. Dolayısıyla buraya da dikim, gene sıra üzeri, sıra arası mesafe ayarlanarak hazırlıklar yapılır.

Bitkimiz, yumruğumuzu diktikten sonra sonbaharda ilk yaprakları çıkar. Bu ilk çıkan yapraklar. Fakat bu yapraklardan sonra böyle bir çiçek

çıkacak. Sonrasında bu taç yaprakların arasından stigmanın uçları çıkacak. İdeal hasat zamanına yakın bir zamandır bu artık. Ancak ideal hasat zamanı, stigmaların taç yapraklarının arasından çıkmasıdır.

Stigmalar büklüm katlanmıştı, açılacak ve genişleyecek. Hem verimini artıracak hem de normal boyutuna gelecek. Ve böylece başparmakla işaret parmağı arasında çiçeğin alt kısmından sıkılarak, nazik bir şey, zarif bir şey zaten, koparılabilir. Dolayısıyla sabahın erken saatlerinde bu hasat işinin yapılması lazım. Eğer güneşli bir gün ya da çiğ ya da bir kırağı düşmüş bir günse, o kırağı, çiğ ve güneş bitkinin ürünü, daha doğrusu stigmanın değerini düşüren faktörlerdir. Hasat ederken buna dikkat edilmesi gerekir. Onun için stigma görülür görülmez hasat edilen çiçeklerin sonrasındaki ürün kalitesi çok daha yüksektir. Bunu bilmemiz lazım. Şimdi böyle tamamen açılmış bir çiçeğin hasadında, tamam stigmalar artmıştır fakat kalitesi düşmüştür. Bu da bilinmesi lazım. Toplanan çiçekler birkaç saat bekletilir. Taç yapraklar açılır, içindeki henüz daha kıvrım kıvrımı durumdaki stigmalar işleme dediğimiz aşamaya gelir. Şimdi hasattan sonra yapılacak işlem işleme ya da ayıklama. Taç yaprakların bir tanesini koparmak lazım. O tarafta stigmaları boşaltacak şekilde çıkaracak şekilde eğilir ve stigmaların kırmızılık ya da turunculuk kısmı, rengi bittiği yerde kesilir. Dolayısıyla o sarı rengin bulunduğu yerler eğer alınacak olursa belki verimini

yükseltebilir ama kalitesi düştüğü için ileride fiyatı kaybettirir. Bunlar işleme zamanlarıdır. İşlenmiş olan stigmalar, biraz önce de dediğim gibi, 35 dereceyi geçmeyen sıcaklıklarda fırınlarda rahatlıkla kurutulabilir. Hasattan sonra bitki gelişmesini devam eder. Eğer yabancı ot gelişmesi varsa, bir yabancı ot mücadelesi yapılır. Kışa girer, kar altında kalır, hiç dert değil. Kar altında gelişmesini zaten sürdürüyor. Dolayısıyla buradaki bizim iki hasat dönemindeki başarımız ya da verimimiz yüksekliği, birinci yıldaki anaç yumrudan yeni yavru üretme potansiyeline bağlı. Hasattan sonraki kışı geçirdikten sonraki halleri ve has kurumaya yakın dönem ya da biz yeşil aksamından istifade hayvan yemi olarak kullanmak istersek bu dönemde hasat edilebilir.

Maliyet yönünden baktığımızda tohumluk bizim için ihtiyaç. Eğer alanımızı genişletecek ya da bir ticari tohumluk üretmiş isek, bunu satmamız lazım. Bunun karşısında da bir alıcı olacak. Bu alıcı, öncelikle maliyeti soruyor bize.

Maliyet

Tohumluk yumru ihtiyacı

Dikim deseni: 20 x 10 cm (en sık dikim deseni),

Bitki başına yaşam alanı =200 cm²

1 m²'de: 5 sıra x her sırada 10 yumru = 50 yumru

1 da = 1000 m²,

1 da için gerekli yumru sayısı: 1000 x 50 = 50.000 adet yumru

Yumru ağırlığı ortalama 7 g,

1 dekar için gerekli yumru ağırlığı: 7 x 50.000 = 350.000 g.
= **350 kg.**

Dekara yumru maliyeti : 350 kg x 100 TL/kg =35.000 TL

O zaman bu maliyetle ilgili bir bilgi: şimdi dikim desenini biz 20-10 cm, yani 20 cm sıra arası, 10 cm sıra üzeri mesafede bir dikim yaparsak bir bitkiye düşecek yaşam alanı 200 cm². Peki, 1 metre kareye, kaç

tane sıra yapar? 5 tane sıra. Her sırada 10'ar tane varsa, demek ki 1 metrekarede bizim 50 tane yumru ihtiyacımız var. Peki, bir dekara dikim yaparsak, o zaman metrekarede 50 adet olduğuna göre, 1000 metrekarede 50.000 yumruya ihtiyacımız var. Bu 50.000 yumruyu biz 2-3 gram ağırlığındaki yumrular seçecek olursak maliyeti oldukça düşürürüz. Ama 10-15 gram gibi daha büyük yumrular seçersek alırken, o zaman kilogramını arttırırız. Kilogramın artışı ilk ödeme ya da maliyeti arttırıyor. Kilogramın düşüşü, yani gramı düşük olan küçük boyutlu yumruları seçmemiz de kilograma fazla miktarda yumru girdiği için maliyeti düşürüyor. Fakat bunu yıllara göre düşündüğümüz zaman, küçük yumru mu ekonomiktir, büyük yumru mu başlangıçta ekonomiktir dediğimizde, orta boylu bir yumrunun en ideal olduğunu burada tespit etmemiz lazım. Neticede 50.000 yumruyu 7 gram üzerinden ortalama düşündüğümüz zaman, 350 kilogramlık bir yumruya ihtiyacımız doğuyor. İşte bu yumruyu bugünkü fiyatlar üzerinden satacak olursak ya da alırken bu fiyatı kullanacak olsak, 350 kilogram 100 liradan satıldığı zaman 35.000 TL bir yumru maliyeti var. Peki, biz bunu ne zaman telafi edeceğiz? Bu kadar büyük bir masraf yaptık ama dikim sırasında bunu telafi etmemiz ne kadar zaman alacak? O zaman, birinci yıldaki bir dekara diktiğimiz yumru satışı üzerinden mukayeseli yapabileceğiz. Yıllar içinde, eğer 5 yıl bu tarlaya diktiğimiz yumrudan ürün alacak olursak, ortalama stigma verimi yıllara göre 350, 600, 1500, 3.000, 9.000. Bunlar uzun süreli yapılmış deneme sonuçlarının ortalaması olarak söylüyorum. Zaten yetiştirici arkadaşlarımız da bu rakamların kendi yetiştirdikleri ya da biraz kendileri daha başarılı olabilirler. 2024 yılı fiyatlarına göre 600.000 TL olarak 2024 yılı. Oradaki bunun ticaretini yapan arkadaş bu fiyatı yüksek mi buldu, düşük mü buldu bilmiyorum ama bizim hesabımız buna göre. Baktığımız zaman, birinci yıl 180.000 TL'lik bir gelir sağlamış. 35.000 TL'sini tohuma, bakımını da bir en pahalı düşündüğümüz zaman 35.000 TL de iş gücüne vermiş, diğer işlere vermiş olalım 7.000 TL. Geriye kalıyor. Bir yılda üreticiye 110.000 TL net kâr ve diğer yıllara baktığımız zaman 3 yıla kadar bir artış var. 3 yıldan sonra düşüş var. Artış geometrik bir artışla. Yeni yavru oluşturma randımanı vardır demiştik ya, birinci yılda bir

yumru dikmiş, bu bir yumrudan da 3 tane yavru olmuşsa birinci yıl bir tane çiçek alacağız. Ama ikinci yıl 3 tane çiçek alacağız. Fakat o üç yumrudan gene üçer tane yeni yavru oluşturduğunu düşünürsek, 9 tane yumru elde etmiş olacağız. Bunu geometrik şekilde düşündüğümüz zaman, 3 yılda 81 tane aynı ocakta yavru yetiştirmiş olacağız. İşte bu yavru yetiştirirken, artış gösterdiği dönemlerde, işte 3.yıl. 3 yıldan sonra ortalık kalabalık olduğu için besin maddesini yeteri kadar sağlayamadığı, sıkışmış ortamda gelişen bitkilerin verimleri de düşeceği için en fazla 5 yıl yetiştirerek böyle bir gelir elde edilir. Şimdi burada kişi, bu tohumluğu kendisi de yumru tohumluk yumru hem de toprak üstünden stigma üretimi ürünü değerlendirildiği zaman, toplam geliri düşündüğünüzde mukayesesi olmayacak, sera bitkilerinin dışındaki bitki verimlerinin mukayesesi olmayacak bir yeri var. Safran budur. Dolayısıyla safran, çiçek ve yumru verimi ile üreticiyi destekler.

İsmail Şen: Teşekkür ederiz. Şimdi söz sırası Safranbolu İlçe Tarım Müdürü Mehmet Akgül'de.

Mehmet Akgül

Safranbolu İlçe Tarım Müdürü

Safranbolu İlçe Tarım Müdürü Mehmet Akgül

Merhabalar İsmail Bey, değerli başkanımıza da selam ve saygılarımı sunuyorum. Kıymetli katılımcıları ve dinleyicilerimizi de saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere, Safranbolu ismi, Safran bitkisiyle özdeşleşmiş ve bu konuda bir misyon üstlenmiştir. Safranbolu, Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneğini temsil etmektedir. Çoğunlukla, eski mimarisi ve UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almasıyla tanınır. Ancak, Safran bitkisi de ilçemiz için oldukça kıymetli bir ürün olarak öne çıkmaktadır. Safranbolu, Türklerden önce “Dadibra” olarak isimlendirilmiş, daha sonra Türklerle birlikte “Zalifre” adını almış, zamanla “Taraklı Borlu” ve nihayet “Zafirana Borlu”ya dönüşmüştür. Son olarak da günümüzdeki “Safranbolu” adıyla anılmaktadır. Safran bitkisine dair Osmanlı arşivlerine baktığımızda, bu bitkinin Osmanlı'nın ilk dönemlerinden 19. yüzyılın sonlarına kadar önemli bir tarımsal ürün olduğunu görmekteyiz. Osmanlı arşiv kayıtlarına göre, tarımın azalmaya başladığı 1800'lü yılların ortalarında, örneğin 1850'lerde İngiltere'ye 9.750 kilogram safran ihraç edildiği bilgisi bulunmaktadır. Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise Safranbolu'nun “Viranşehir” ve “Safranbolu”

isimleriyle kayıtlarda geçtiği, o dönemde yılda yaklaşık 500 kilogramlık bir ihracat yapıldığı belirtilmektedir. Ancak Cumhuriyet dönemi itibarıyla Safranbolu’da safran üretimi giderek azalmıştır. Cumhuriyet öncesinde Safranbolu’nun yaklaşık 40 köyünde safran tarımı yapıldığı bilinmektedir. Fakat iş gücü yetersizliği, ekonomik zorluklar ve köyden kente göç gibi nedenlerle 1960’lı yıllarda bu sayı iki köye düşmüştür. Bu durumun sebeplerinden biri de bölgede demir-çelik fabrikasının kurulmasıyla insanların sanayi sektörüne yönelmesi ve tarımdan uzaklaşmasıdır. Safran yetiştiriciliğinin zorlukları da bu azalmanın bir diğer nedenidir. 1970’li yıllara gelindiğinde Safranbolu’nun sadece Davutobası Köyü’nde yaklaşık 5-6 kilogram üretim yapıldığı kaydedilmiştir. 1990’lı yıllarda ise Davutobası Köyü’nde yalnızca birkaç çiftçi safran üretimine devam etmiştir.

1995 yılında, dönemin İlçe Tarım Müdürlüğü, İl Tarım Müdürlüğü ve Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’nin katkılarıyla safran tarımını yaygınlaştırmaya yönelik çeşitli projeler başlatılmıştır. Ancak bu projelerden beklenen başarı elde edilememiştir.

Safran için 2000’li yıllar, Safranbolu’da safran tarımı açısından bir milat olarak kabul edilmektedir. İlçe Tarım Müdürlüğü, kaybolmaya yüz tutan bu kıymetli bitkinin üretim alanını artırmak, dikim, hasat, kurutma ve muhafaza süreçlerindeki hatalı uygulamaları düzeltmek amacıyla bir dizi standart geliştirme çalışması başlatmıştır. Hocamızın belirttiği gibi, geçmişte safran kurutma işlemi, çiçekler toplandıktan ve stigmalar ayrıldıktan sonra bir tepsiye bal mumu sürülerek soba yanında yapılmış. Ancak bu yöntem, günümüzde tağşiş (saflığın bozulması) olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, hatalı uygulamalardan uzaklaşmak amacıyla çeşitli iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kaybolmaya yüz tutmuş bu değerli bitkiyi tanıtmak için Safranbolu Kaymakamlığı Köylere Hizmet Götürme Birliği bütçesiyle 2002 yılında, Prof. Dr. İbrahim Gümüşsuyu tarafından “Dünyanın En Pahalı Baharatı: Safran” isimli bir kitapçık yayımlanmıştır. Bu kitapçığın ardından, İlçe Tarım Müdürlüğü derhal bir eylem planı oluşturmuş, üretim süreçlerini ve ürün randımanını standartlaştırmaya

yönelik eğitim çalışmaları başlatmıştır. Çiftçi eğitim faaliyetleri de bu dönemde hız kazanmıştır.

2002 yılında, Eskişehir Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü iş birliğiyle “Kuzeybatı Geçit Bölgesi Önemli Baharat Bitkileri Entegre Ürün Yönetimi Araştırmaları Projesi” hayata geçirilmiştir. Bu proje kapsamında, Safranbolu’da safran soğanlarının daha hızlı çoğaltılmasına yönelik çeşitli denemeler yapılmıştır.

İlçe Tarım Müdürlüğü, safran üretiminin yaygınlaştırılmasında 2003 yılında önemli bir adım atmıştır. İlk olarak üreticilere 100 kilogram safran soğanı dağıtılmıştır. Üç yıl sonra, verilen soğanların yüzde 120 fazlası üreticiden taahhütlü bir şekilde geri alınmış ve bu fazla soğanlar başka köylerde veya üretim yapmak isteyen yeni çiftçilere aynı sistemle dağıtılmıştır. Bu döngü, projeyi sürdürülebilir kılmıştır. 2003 yılında başlayan bu proje, 2014 yılına kadar devam etmiştir ve Safranbolu’da safran üretimini canlandırmada önemli bir rol oynamıştır. 2014 yılına gelindiğinde, üreticimiz İsmail Bey’in girişimleri ve İlçe Tarım Müdürlüğü’nün desteğiyle sözleşmeli üretim modeline geçilmiştir. İsmail Bey, o dönemde bir dekaradan daha küçük alanlarda yapılan safran tarımını, 10 dekarlık tek bir alana taşıyarak büyük bir başarıya imza atmıştır. Safran yetiştiriciliğiyle ilgilenenler, 10 dekarlık bir alanda üretimin ne kadar zor olduğunu iyi bilirler.

2014-2015 yıllarında Tarım ve Orman Bakanlığı Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı, Safran yetiştiriciliği konusunda bir eğitim filmi hazırlamış ve çekimlerini Safranbolu’da gerçekleştirmiştir. Aynı dönemde ilçede her yıl düzenlenmeye başlanan “Safran Hasat Şenliği”, 2017 yılından itibaren geleneksel bir etkinlik haline gelmiştir. Bu festival, hem safran üretiminin teşvik edilmesinde hem de Safranbolu’nun tanıtımında önemli bir rol oynamıştır. Festival, üreticileri onurlandırarak motivasyonlarını artırmakta ve Safranbolu’yu ön plana çıkarmaktadır.

İlçe Tarım Müdürlüğü, 2017 yılında Karabük İl Tarım Müdürlüğü ve Ziraat Odası iş birliğinde “Dünyanın En Pahalı Baharatı: Safranbolu

Safranı” projesini hayata geçirmiştir. Bu proje kapsamında, Bakanlık Eğitim Yayım Daire Başkanlığı tarafından bir bütçe ayrılmış ve modern üretim tekniklerini incelemek amacıyla İspanya’ya bir gezi düzenlenmiştir. İspanya, dünya safran üretiminde üst sıralarda yer almakta olup, bu ziyaret sırasında modern teknikler gözlemlenmiş ve Safranbolu’da uygulanabilirliği üzerine çeşitli toplantılar gerçekleştirilmiştir.

2018 yılında, İlçe Tarım Müdürlüğü, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı ile birlikte “Dünya Miras Kentinin Kırmızı Altını: Safran” projesini başlatmıştır. Bu proje kapsamında, geleneksel yöntemlerle yapılan dikim ve söküm işlemlerini kolaylaştırmak için ilçeye söküm ve dikim makineleri kazandırılmıştır. Şu anda bu makineler aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Aynı yıl, “Safran Anayurdunda Yeniden Doğuyor” projesi çerçevesinde Tarım ve Orman Bakanlığının Pnömatik Bitki Geliştirme Projesi kapsamında üç üreticiye ait yaklaşık 2,5 dekarlık alanda bir demonstrasyon çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, perlit, torf ve farklı malçlama yöntemleri kullanılarak üretim teknikleri denenmiş ve sonuçları üreticilere tarla günü etkinlikleriyle aktarılmıştır.

2019 yılında, gençlerin safran tarımına ilgisini artırmak amacıyla “Gençler Safranbolu Safranı’na Sahip Çıkıyor” projesi hazırlanmıştır. İlçe Tarım Müdürlüğü ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında yapılan protokol kapsamında, Yazıköy’de öğrencilerle birlikte bir uygulama alanı oluşturulmuştur. Bu süreçte Safranbolu’daki 14 okulda safran konusunda eğitimler verilmiştir. 2021-2022 yıllarında, yine İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile birlikte TÜBİTAK destekli bir proje hazırlanmış ve öğrencilere safran üretiminin tüm aşamaları – dikimden hasada, ayıklamadan kurutmaya – uygulamalı olarak anlatılmıştır.

Rakamsal verilere bakıldığında, 2015 yılında Safranbolu’da 9 üretici, 15 dekarlık bir alanda safran üretimi yapmaktayken, İlçe Tarım Müdürlüğü’nün projeleriyle bu sayı 2020 yılında 20 üreticiye, alan olarak ise 40 dekara çıkmıştır. 2021 yılında 28 üretici yaklaşık 60 dekarlık bir alanda üretim yaparken, 2022 yılında bu alan “Lavanta Kokulu Safran

Bahçesi” projesi ile 75 dekar, 2024 yılında ise 40 üreticiyle 100 dekarlık bir alana ulaşmıştır.

“Lavanta Kokulu Safran Bahçesi” projesinde amaç, safran üretim alanını artırmak ve safranla ilgili farkındalığı yükseltmek olmuştur. Proje, Safranbolu’nun bir köyünde 50 dekarlık bir alanda uygulanmıştır. Bu alanın “Lavanta Kokulu” olarak adlandırılmasının sebebi, safranın Mayıs ayında yapraklarını kurutmasıyla yaz döneminde alanın boş ve çorak görünmesidir. Yaz sezonunun değerlendirilmesi ve ekoturizm potansiyelinin artırılması amacıyla bu alana lavanta ekilmiştir. Haziran ayında lavantaların çiçek açmasıyla ziyaretçilere görsel bir şölen sunulmuş ve turistik bir cazibe merkezi oluşturulmuştur. Proje kapsamında, 50 dekarlık alanda 13 farklı parselde, 35 farklı malikin katılımıyla bir alan tesis edilmiştir. Bu tür projeler, yalnızca safran üretimini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda bölgenin turizm potansiyelini artırarak ekonomik gelişime katkı sağlamayı hedeflemiştir.

Batı Karadeniz’de, malumunuz, araziler çok parçalı, küçük ve birden fazla hissedara sahiptir. Bu durum, geniş ve yekpare alanlarda büyük çaplı tarım yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, üreticilere ait araziler proje kapsamında kiralanarak bir tesis oluşturulmuştur. Proje kapsamında, bir satış ve sergi alanı oluşturulmuş, Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası tarafından bir alan satın alınarak bu parsel üzerine söz konusu sergi ve satış ofisi inşa edilmiştir.

İlk yıl bu tesis faaliyete geçirilirken, ikinci yıl Safranbolu olarak safranı bir marka haline getirme gerekliliği gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda 2023 yılında “Markalaşma Yolunda Safran” projesi hayata geçirilmiştir. Ayrıca, “Lavanta Kokulu Safran Bahçesi” projesinin çıktılarında biri olan “1. Safran Çalıştayı”, Türkiye’de ilk kez 2022 yılında düzenlenmiştir. Çalıştaya 35 farklı sektörden, üniversitelerden ve ilgili kurum ve kuruluşlardan yaklaşık 150 kişi katılmıştır. Çalıştay sonucunda yayımlanan sonuç bildirgesiyle birlikte, birçok üniversitede safran üzerine çeşitli akademik çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

Safran çalıştayının ardından, markalaşma çalışmalarını desteklemek amacıyla Safranbolu Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde “Safronova” isimli bir şirket kurulmuştur. Bu şirket, safran ve lavantanın paketlenip şişelenmesi ve satışını üstlenmiştir. Ayrıca, projeye birlikte 50 dekarlık büyük bir agro-turizm alanı oluşturulmuştur. Ekoturizm kapsamında ziyaretçiler, bu alanda geziler yapabilmekte ve safranlı yemekleri deneyimleme fırsatı bulmaktadır. Bunun yanı sıra çocuklar için fotoğrafçılık, doğa gözlemi, el sanatları atölyeleri ve lavantaların paketlenerek keseler haline getirildiği üretim atölyeleri gibi çeşitli etkinlikler de düzenlenmektedir. Proje kapsamında, bölgede daha önce bulunmayan bir distilasyon ünitesi kurulmuş, lavantadan yağ elde etme işlemleri bu ünite sayesinde gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Ayrıca, lavanta yetiştiriciliği yapan diğer üreticilerin ürünleri de burada işlenmektedir.

2009 yılında Safranbolu safranı, Safranbolu Esnaf ve Sanatkarlar Odası ile Kaymakamlık iş birliğiyle “Menşe Coğrafi İşaret” almıştır. Son olarak, 2024 yılında Avrupa Birliği tarafından da tescillenmiş ve baharat alanında bu başarıyı elde eden ilk bitki olmuştur. Bu tescil, safranın markalaşması ve Safranbolu’nun safran ticaretinde bir merkez haline gelmesi açısından önemli bir adım olmuştur. Gelineen noktada, sadece kaybolmaya yüz tutmuş safran üretim alanları artırılmamış, aynı zamanda safran yetiştiriciliğinde kurutma ve muhafaza süreçlerinde standartlaşma sağlanmıştır. Uluslararası pazarlara uygun ambalajlama ve paketleme yöntemleri geliştirilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı, yerel kurumlar ve kaymakamlık destekleriyle Safranbolu safranı korunmuş, üreticiler desteklenmiş ve bölgenin özgün bir bitkisi olarak tescillenmiştir.

İlçe Tarım Müdürlüğü olarak, hasat öncesinde ve sonrasında sürekli olarak üreticilerimizin yanında olmaya gayret ediyoruz. Dikim, hasat ve üretim süreçlerinde sahada bulunarak üreticilere destek sağlıyor, sıkıntılarını dinliyor ve çözüm üretmeye çalışıyoruz. Safranbolu’da safranının korunmasında üreticiler arasındaki birlik ve beraberlik de büyük bir etken olmuştur. Üreticiler sürekli iletişim halinde olup, birbirlerine

destek olmaktadır. Bu dayanışma, safranın bölgedeki üretim ve ticaret sürecinin temel taşlarından birini oluşturmaktadır.

İsmail Şen: Teşekkür ederiz. Şimdi söz sırası Hüseyin Bey'de. Hüseyin Bey'e Safran üreticilerinin sorunları Safran üretimi ile ilgili yaşadıkları deneyimleri sormak istiyorum.

Hüseyin ÜnalSafranbolu Safran Üreticileri
Derneği Başkanı**Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal**

Merhabalar, toplantımız hayırlı olsun. Safran üretimiyle ilgili masraflar konusunda bize bir soru yöneltildi. Hocamız ilk bölümde detaylı bir şekilde açıkladı. Bir dönüm arazi üzerinden konuşursak, bunu 10 dönüm olarak çarparak toplam maliyeti hesaplayabilirsiniz. Öncelikle, üreticinin bir traktörü olması gerekiyor. Eğer traktör yoksa bu başlı başına bir masraf demektir. Araziyi sürmek için bir dönüm başına 10 bin lira masraf yazdık. Ayrıca, bir dönüm araziye 150-200 kilogram safran soğanı ekiliyor. Bu da ayrı bir maliyet kalemi. Bunun yanında, bir dönüm araziye 3 ton büyükbaş hayvan gübresi veya 5 ton mantar torfu eklenmesi gerekiyor. İsmail Bey'le bu konuda uzun yıllar denemeler yaptık ve belirli bir noktaya geldik. Kendisi bu işle 10 yıldır uğraşıyor, biz de ona destek oluyoruz.

Şu anda köyde kolektif bir çalışma yürütüyoruz. Safranın dikimi, sürümü ve toplanması için yevmiye ödeniyor. Ortalama olarak bir dönüm arazi için toplam 205 bin lira masraf çıkıyor. Bu masraflar arasında safran soğanı, yevmiyeler ve diğer giderler yer alıyor. İlk üretime başlarken böyle bir maliyetle karşılaşıyor.

Bir dönüm araziye ekilen 150 kilogram safran soğanından, ilk yıl 200 gram, ikinci yıl 400 gram, üçüncü yılda ise 800 gram ila 1 kilogram

arasında ürün alınıyor. Ürün miktarı yıllar içinde artıyor. İlk yılın sonunda, bir dönümden elde edilen safranın getirisi yaklaşık 170 bin TL olarak hesaplanıyor. Bu durumda, üreticinin eline kalan net kazanç 85 bin TL oluyor. İkinci ve üçüncü yıllarda, safran soğanı çoğaldığı için soğan masrafı ortadan kalkıyor ve kârlılık artıyor. Üçüncü yıldan itibaren, bu iş kendini finanse etmeye başlıyor. Denemelerimizde, hafif nemli topraklarda daha iyi verim aldık. Bu işi 100, 200 veya 500 metrekarelik alanlarda yapan üreticiler daha avantajlı durumda, çünkü bu alanlar küçük ölçekli aile işletmeleri için daha uygun.

Safranın gram fiyatı ortalama 500 TL civarında. Ancak, bu fiyattan almak ya da satmak her zaman kolay değil. Safran toplandığında, her bekleme süresinde gram kaybediyor. Nemli bir ortamda muhafaza edilse dahi ağırlık kaybı oluyor. Örneğin, bir üreticiden 100 gram safran aldığınızda, kurutma sonrası gram kaybı nedeniyle saf ürün miktarı azalıyor. Safranın paketlenmesi, şişelenmesi ve pazarlaması da ayrı bir maliyet oluşturuyor. Normal bir üretici, 150 liradan bile zor satış yapabiliyor. Çünkü safran genelde 2-3 gramlık küçük paketlerde satılıyor, büyük miktarlarda satış neredeyse imkânsız. Biz ticaretini yapan kişiler olarak o fiyatlardan alım satımını yapmayı bile göze alamıyoruz.

Rekabet konusunda en büyük sorunlarımızdan biri, İran safranı. İran'dan tonlarca safran ithal ediliyor ve market raflarında bu ürünlerin 3 gramlık paketlerinin 300 liraya satıldığını görüyoruz. İran safranını piyasayı domine ediyor ve bu durum, yerel üreticilerimizi olumsuz etkiliyor. Safranbolu safranının menşe tescilinin kontrol altında tutulması, İran safranından ayrıştırılması ve kalitesinin vurgulanması gerekiyor. Bu konuya daha fazla önem vermeliyiz. Ancak bu şekilde Safranbolu safranının hak ettiği değeri bulmasını ve uluslararası pazarda rekabet gücünü artırmasını sağlayabiliriz.

İsmail Şen: Hüseyin Bey, İran'daki üretimle ilgili bilginiz var mı?

Hüseyin Ünal: Biliyorum ama İran'da bu ürünü nasıl daha ucuza mal ettiklerini anlamak zor. Bu süreci İsmail Bey size daha detaylı

anlatabilir. Kendisi İran'a gitti ve İran safranını yerinde inceledi. İran safranının bir dalını suya atıp rengini gözlemlediğinizde, kalitesinin bizim safranla aynı olmadığını hemen anlarsınız. Türk safranı, İran safranından çok daha kaliteli bir üründür.

İsmail Bey, bu işe 10 yıl önce başladığında biz de kendisine destek olduk. Sağ olsun, işi büyüttü ve köyümüzde kolektif bir çalışmayla üretim alanını 607 dönüme çıkardı. Safran üretimini desteklemek ve büyütme için köyümüzde kolektif bir yapı oluşturduk. Ancak bu süreçte bazı zorluklar da yaşıyor. Örneğin, eleman bulmak büyük bir sorun. Kadın iş gücünü temin etmek için büyük çaba sarf ediyoruz. Şu anda 30-40 kişilik bir kadın ekibiyle çalışıyoruz. Bu çalışanlar için servis araçları kiralyoruz. Sabah saat 5-6 gibi köylerden ve mahallelerden toplanıyorlar. Servis masraflarını biz karşılıyoruz. Ayrıca kahvaltı ve öğle yemeği sağlıyoruz. Bunlar da ek masraf oluşturuyor.

Biz ölçek ekonomisi uygulayarak bu işi büyütme çalışıyoruz. Safran üretimi büyüdükçe kârlılık da artacaktır. İran gibi toplu üretim yaparsak daha başarılı oluruz. Köyümüzde bu sistemi oturtmayı başardık ve ölçek büyüdükçe ekonomiye daha büyük katkı sağlayacağımıza inanıyoruz. Bu işe başlamak isteyenler, bizi her zaman arayabilir. Türkiye'nin her bölgesinde safran üretiminin yaygınlaşmasını istiyoruz ve bu konuda üreticilere yardımcı olmaktan mutluluk duyarız. Çünkü İran safranının pazardaki hâkimiyetinin sona ermesi, Türk safranının hak ettiği değeri bulması için şarttır.

İsmail Şen: Mehmet Nezih Bey siz biraz daha küçük bir üreticisiniz. Sizin bölgenizde safran üretimi yaygın olarak yapılıyor mu? Üretimle ilgili sorunlar var mı? Buyurun.

Mehmet Nezih Hamidi

Safran Üreticisi

Safran Üreticisi Mehmet Nezih Hamidi

Merhabalar, öncelikle bu toplantıya beni davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Diyarbakır'ın Bismil ilçesinde aktif olarak safran yetiştiriciliği yapıyorum. Bu işe 4 yıl önce bir merakla başladım. İnternette safranla ilgili haberleri takip ettim ve yaptığım araştırmalar sonucunda Prof. Dr. Hüseyin Koç ile tanıştım. Hatta kendisinin bir kitabını edinerek bu konuda daha fazla bilgi sahibi oldum. Daha sonra yine hocamdan temin ettiğim safran soğanları ile üretime başladım. O dönem yaklaşık 150 metrekarelik bir alanda dikim yaptım. Eylül-Kasım aylarında yaptığım dikimin ardından, Kasım ayında hasat işlemine başladım. Hasat yaklaşık 56 gün sürdü. Hasat sonrasında, kurutma aşaması için de hocamdan bilgi aldım ve internette yaptığım araştırmalar doğrultusunda kurutma işlemlerini gerçekleştirdim.

Bugün itibarıyla 800 metrekarelik bir alanda safran yetiştiriyorum. Safran, bizim bölgemizde yetişiyor ve ürün verimi gayet iyi. Ancak bölgede safran pek bilinmiyor. Zaten satış konusunda da çok fazla çaba sarf etmedim. Yine de geçen yıl, elimdeki yaklaşık 150 gram safranı satmak için İstanbul'daki Mısır Çarşısı'na gittim. Bir fiyat araştırması yaptım ancak oradaki esnafın çoğu safranın hemen hemen tamamı-

nın İnan'dan geldiğini söyledi. Ayrıca, "İnan safranının görüntüsü daha güzel, kalitesi daha iyi" gibi yorumlar yaptılar ve İnan safranı dışında başka bir safran almadıklarını belirttiler. Ben ise bizim ürettiğimiz safranının kalitesinin çok daha iyi olduğunu düşünüyorum. Sonuç olarak, şu anda 800 metrekarelik bir alanda hobi olarak safran üretmeye devam ediyorum.

İsmail Şen: Sizin dışınızda bölgenizde Safran üreticisi olduğunu söylüyorsunuz? Bu ürünleri pazarlıyor musunuz? Toptan alıcı var mı?

Mehmet Neziha Hamidi: Henüz bir alıcı bulamadım. Şu ana kadar yetiştirdiğim safranı genellikle yakın dostlarıma ilaç olarak hediye ettim. Ancak bu 4 yıllık süreçte, safranın bölgemizde oldukça iyi yetiştiğini ve güzel verim alınabildiğini gözlemledim.

Bana göre, burada gerek Tarım ve Orman Bakanlığı gerekse üretici dernekleri nezdinde bir tanıtım çalışması yapılması, hatta sözleşmeli üretim modeline geçilmesi çok faydalı olacaktır. Böyle bir model hem üretimi teşvik eder hem de ürünlerin pazarlanmasını kolaylaştırır.

İsmail Şen: Çok iyi bir noktaya değindiniz. Şimdi sözü İsmail Bey'e bırakıyoruz. Bülent Kasap Başkanım ile bu bizim altıncı programımız. Bu programların her birinde katma değeri yüksek, önemli tarımsal ürünleri konuştuk. Ancak hepsinde konu gelip pazarlama sorununa dayanıyor. Sizin de bahsettiğiniz bu konuyla ilgili olarak, İsmail Bey gerekli açıklamaları yapacaktır.

İsmail Yılmaz
Safran Üreticisi

Safran Üreticisi İsmail Yılmaz

Merhabalar ben hem safran üretiyorum hem de ticaretini yapmaktayım. Safran türlerinin arasındaki değer farkları derken bu ithal safrandan mı bahsettik? Tağışlı safrandan mı bahsettik? Bu konuya bir açıklık getirebilir miyiz?

İsmail Şen: Biz İstanbul Ticaret Borsası olarak mısır çarşısına yakın bir bölgedeyiz. ARGE şubesindeki arkadaşlarımızı mısır çarşısına giderek fiyat araştırması yaptı. İki farklı rakam çıktı. Kalitesine göre değişimle beraber kilogram fiyatı 150 ila 400 bin TL arasında satılan bir tür var. Bir de kilogram fiyatı 6 ila 7 bin TL'den satılan safran türü var. Bu fiyat farkına anlam veremedik.

İsmail Yılmaz: 6 ila 7 bin TL arasında satılan aspir çiçeği maalesef. Biz üreticiler için büyük bir sıkıntı kaynağı. Ürünü satarken ciddi zorluklarla karşılaşıyoruz. Daha da üzücü olan, aspir çiçeğinin Türkiye'deki birçok aktarda "Türk safranı" adı altında, üzerine büyük harflerle yazılarak satılması. Özellikle yabancı misafirler, bu ürünü bilmeden satın alıp gerçek safran olmadığını öğrendiklerinde hayal kırıklığına uğruyorlar ve bu durum Türkiye'nin itibarını zedeliyor. Aslında bu tür uygulamalar, Türk adını tağışla yan yana getirerek ülkemizin adını olumsuz bir şekilde gündeme taşıyor.

İsmail Şen: Zaten satarken Safranbolu safranını olarak satıyorlar.

İsmail Yılmaz: Ben de Mısır Çarşısı'na gidip birçok baharatçıyı ziyaret ediyorum. Samimi olduğum esnaf da var. Onlara soruyorum: "Neden Safranbolu safranını tercih etmiyorsunuz? Neden satmıyorsunuz?" Esnaf şöyle cevap veriyor: "Bunun altında Safranbolu yazıyor mu? Müşteri soruyor, 'Türk mü?' diyorum, 'Türk.' Biri 200 bin lira, diğeri 400 bin lira diyorum. Müşteri 400 bin TL olanı tercih ediyor. Ama o da İran safranı."

Devam ediyorlar: "Neden Safranbolu safranına ya da Türkiye'de yetişen safrana 150-200 bin lira vereyim?" Bu durum tamamen kontrol mekanizmasının zayıf çalışmasından kaynaklanıyor. Türkiye'ye ithal safran o kadar kolay girebiliyor ki, örneğin bir kişi çantasına 500 gram civarında safran koyup yurt dışından Türkiye'ye rahatlıkla getirebiliyor.

İsmail Şen: Normalde yasak mı?

İsmail Yılmaz: 500 gramın üzerindeki safranı ithalat belgesiyle getirebiliyorsunuz ve bu bile oldukça ucuz. Bunun sebebi, İranda safranın kilogram fiyatının 1000-1500 dolar arasında değişmesidir. Afganistan'da da durum aynı. Dünyada safran üreten çiftçiler genellikle gelişmemiş ülkelerde yaşıyor ve fakir insanlar. Ancak bu ticareti yapanlar ise zengin kesimlerden oluşuyor. Örneğin, İranda bir işçinin günlük yevmiesi 5 dolar iken Türkiye'de bu rakam 30 dolar. Ayrıca Türkiye'de yakıt gibi diğer girdiler de daha maliyetli. Bu nedenle safranın fiyatı, üretim koşullarına göre değişiyor.

Diğer yandan, bu ülkelerde safrana başka bitkiler karıştırılarak tağşiş yapılıyor. Örneğin, safranın sarı ve kırmızı renkli stigmaları vardır. Sarı kısımlar boyanıp kırmızı stigma ile karıştırılarak maliyet düşürülüyor. İran, yılda 400 ton civarında safran ürettiğini iddia ediyor. Ancak Türkiye'de üretilen safran miktarı şu an benim bildiğim kadarıyla sadece 250 kilogram civarında. İran'ın iddia ettiği üretim rakamları gerçek olsa bile, bu miktarın içine sarı lifler ya da mısır puskülü gibi

tağış ürünlerinin karıştırıldığını biliyoruz. Buna rağmen bu ürünleri dünyaya ucuz fiyatlarla satıyorlar. Eğer bu tür girdilerin kontrolü sağlanmazsa, bu sorun büyümeye devam edecek.

Diğer taraftan, Safranbolu safranı coğrafi işaretli bir ürün olmasına rağmen hâlâ coğrafi işaret logosu kullanılmıyor. Coğrafi işaret bir kurum tarafından alınmış durumda, ancak biz üreticilere şartların uygun olmadığı gerekçesiyle etiket kullanım izni verilmiyor. Oysa bu etiketler, üreticilere ürettikleri miktar kadar sağlanmak zorunda. Yıllardır her Safran sezonunda bu konu gündeme getiriliyor. Bu camianın bir parçası olarak hep beraber bir araya gelip bu sorunu konuşuyoruz. Ancak hâlâ etiket kullanamıyoruz. Kendi ürünümüzü bile müşteriye, yalnızca bize güven duyduğu için satabiliyoruz. Bizim bölgemizde de ithal safranı “yerli” diye satanlar var. Eğer Türkiye’de üretilen safrana coğrafi işaret etiketi kullanabilirsek ve kontrol mekanizmalarını çalıştırıp denetimleri sağlayabilirsek, Türkiye’de üretilen safranı hak ettiği değerden satabiliriz. Çünkü Türk safranı kalitelidir ve değerleri oldukça yüksektir.

Türk safranı üreticisinin en büyük tedirginliği ise Türkiye’de safranın bir taban fiyatının olmamasıdır. Bu konuda düzenleme yapacak bir kurum bulunmuyor. Bu sene safran fiyatı ne olacak? Kaça alacaksınız ya da kaçta satılacak? Üreticiler bu sorulara yanıt bulamıyor. Piyasada safranın kilogram fiyatı 400-500 bin TL civarında gösteriliyor, ancak ben ticaretini yapan biri olarak köylerden toptan safranı 150 bin TL’den alıyorum. Bu şekilde olmaz. Çünkü hal fiyatı ile market fiyatı arasında fark vardır. Ayrıca Hüseyin Bey’in bahsettiği gibi kilogram kaybı da büyük bir sorun.

İsmail Şen: Mısır Çarşısı ve benzeri yerlerde “değersiz” olarak ifade edilen Türk safranı aslında Safranbolu’da üretilen safrandır. Oysa Safranbolu safranının, İran safranından çok daha değerli olduğunu biliyoruz. Ancak Türk safranının ciddi pazarlama sorunları bulunmaktadır. Çünkü siz, “Tek alıcı benim,” diyorsunuz ve bu durum taban fiyatının belirlenmesi için bir birimin oluşturulmadığını gösteriyor.

İsmail Yılmaz: Ben çok istedim, dedim ki bir Safran Borsası kurulsun. Hasat döneminde, iki ay boyunca faaliyet gösterecek bir borsa oluşturulsun, burada bir taban fiyat belirlensin. Alıcılar gelsin, satıcılar ürünlerini getirsin. Bu süreç mezat yoluyla da olabilir, ancak mutlaka insanların zihninde “Bu seneki safranın taban fiyatı şu” şeklinde bir fikir oluşmalı. Üretici, “Ben bu ürünü ürettim ve en azından sabit bir fiyatla satabilirim,” diyebilmeli. Böylece üretici, geleceğe dair öngöründe bulunabilir ve ekim için risk alabilir.

Safran, kazançlı bir üründür. Ben bütün gelirim safrana borçluyum. Geniş bir aile olarak büyük bir alanda üretim yapıyoruz. Türk safranının iki boyutu var. Birincisi, mevcut durumda Türk safranının değeri oldukça yüksek. Hüseyin Bey’in de ifade ettiği gibi, bir suyun içine koyduğunuzda ithal safrandan farkını net bir şekilde görebilirsiniz. Ayrıca, sadece dişi değil, erkek çiçeklerin de hasat edilmesi nedeniyle İran safranı zaten tağşişli sayılıyor.

Bu bağlamda şu iki konuya odaklanmamız gerekiyor:

1. Ekim alanlarının yaygınlaşması için taban fiyatın belirlenmesi, bir borsanın kurulması ya da mezat düzenlenmesi.
2. Uluslararası platformlarda pazarlama faaliyetleri ile Safranbolu safranının yüksek kalitesini tanıtmak.

Belki şu an safran üretimimiz çok fazla değil, ancak reklam çalışmalarımız var. Örneğin, bu yıl Safranbolu’da Safran Festivali düzenleniyor. Bu tür etkinlikler, Türk safranının değerini göstermek ve tanıtmak için önemli bir fırsat.

İsmail Şen: İranda var mı böyle bir organizasyon.

İsmail Yılmaz: İsmail Bey, Safran Festivali dünyada sadece birkaç ülkede düzenleniyor. İspanya’da ve bir de Yunanistan’da etkinlik yapılıyor. Ben de İspanya’ya gittim. Orada 3-4 şehir gezdim ve üretim sahalarını inceledim. Şu an Türkiye’de birçok üretim alanını da geziyorum.

Şunu net bir şekilde söyleyebilirim ki biz, İspanya'dan daha kaliteli bir üretim yapıyoruz. Bu bir gerçek. Ancak ne yazık ki bir Avrupa ülkesi olmadığımız için ürünümüzü pazarlamada sıkıntılar yaşıyoruz.

İspanya'da düzenlenen Safran Festivali aslında büyük bir tarım festivali. Orada makineleşmeden pazarlamaya kadar birçok şey sergileniyor ve satılıyor. Konuştuğumda gördüm ki üreticilere tezgâh tahsis edilmiş, herkes hasat döneminde ürettiği safranı kolaylıkla satabiliyor. Ayrıca bu festivale tüm dünyadan alıcılar geliyor. Bizim de bu tür etkinlikleri daha profesyonelce düzenleyerek Türk safranını uluslararası alanda tanıtıp pazarlama imkanlarını artırmamız gerekiyor.

İsmail Şen: İspanya'da üretimin yoğunlaştığı belirli bir bölge var mı?

İsmail Yılmaz: Toledo şehrinde üretim fazla.

İsmail Şen: Peki bir Borsası var mı?

İsmail Yılmaz: İspanya'da her yerde fiyatlar aynı. Tabi onlarda da ithal Safran çok fazla.

İsmail Şen: İran safranını mı var?

İsmail Yılmaz: Evet, İran safranını var.

İsmail Şen: İspanya'nın safranını İran'la kıyaslandığında Safranbolu safranını gibi çok daha kaliteli mi?

İsmail Yılmaz: Evet, en az bizimki kadar kaliteli. Ancak safranın çiçeğini ne kadar gördünüz, bilemiyorum. Çiçeğin stigmalarını kopardığınızda, dip kısmı sarıya kadar inebilir. Normalde stigma üç liften oluşur ve tek bir borucuktan çıkar. Ancak İspanya'da üreticiler, bu lifleri dip kısmına kadar sıyrıyor ve beyaz ile sarı olan bölümleri de ticarete kullanıyorlar. Bu şekilde pazarladıklarında fiyatları oldukça yüksek oluyor. Avrupa ülkesi olmanın avantajıyla, onlar ürünlerini daha iyi

satabiliyorlar. İspanya'da safranın, İspanya ürünü olduğu açıkça belli ediliyor. Belki de bu, o ürüne ayırt edici bir özellik katmak amacıyla özellikle yapılmıştır.

Öte yandan, İran safranında bu durum görülmüyor. İran'da stigmalar dipten kopartılarak üçü bir arada satılıyor. Bu durumda, üç lifin tek bir parçaya bağlı olduğu net bir şekilde anlaşılıyor ve bu nedenle tağış yapılması mümkün olmuyor. Zaten dünyada bu şekilde bir bitki yok. Bu nedenle, tağış yapılamayan ürünler genellikle daha çok tercih ediliyor.

SORU - CEVAP

Mehmet Akgül: Az önce İsmail Bey'in bahsettiği konu, safranın stigmatında, kırmızıdan dişicik borusuna bağlandığı yere doğru sarı ve beyaz renklere dönüşmesiydi. Dünya piyasasında en kaliteli safran, "sargol" olarak isimlendiriliyor. Bu sadece kırmızı kısmın hasat edilmesiyle elde ediliyor. Yani stigma çiçekten ayrıldıktan sonra yalnızca kırmızı kısmı alınıyor. Eğer sarı kısmını almadan, 3 stigmanın boğum yerinden alırsanız buna "negin", beyaz kısmını da dâhil ederseniz "paşal" deniliyor. Dünya literatüründe bu terimler bu şekilde kullanılıyor.

Safranda, hocamın da belirttiği gibi, krosin, pikrokrosin ve safranal adı verilen etken maddeler bulunur. Az önce konuşulduğu gibi, Safranbolu safranını diğer safranlardan ayıran en önemli özellik, bu etken maddelerin değerleridir. Coğrafi işaret tescili alınırken yapılan analizlere göre, TSO standartlarında bu maddeler şu şekilde tanımlanır:

- Pikrokrosin, safrana acılığını ve tadını veren maddedir. TSO standartlarına göre bu değer 70 iken, Safranbolu safranında 83-85 arasında ölçülmektedir.
- Safranal, safranın kokusunu veren maddedir. Enstitü standartlarında bu değer 20 civarındayken, Safranbolu safranında 29-30 arasında ölçülmektedir.
- Krosin, safrana rengini veren maddedir. Standartlarda bu değer 190 iken, Safranbolu safranında yapılan ölçümlerde 230-235 arasında bulunmuştur.

Bu analiz sonuçları, Safranbolu safranının kalitesini bilimsel olarak ortaya koymaktadır. Bu farkları gözle ayırt etmek elbette zordur; ancak analiz değerleri Safranbolu safranının üstünlüğünü net şekilde göstermektedir.

İran safranının üretim ve piyasa hâkimiyetinde olduğu, İsmail Bey'in de belirttiği gibi, bizim mücadelemiz Safranbolu'da yerli üreticilerimizin değerini artırmak yönünde olmalıdır. İsmail Bey'in dışında 39-40 üreticimiz daha var. Bu üreticilerin tümünün ürünlerini değerli hale getirmek için çalışmalar yapmamız gerekiyor. Safranbolu safranının marka değerini yükseltmek, bu ürünün ulusal ve uluslararası pazarlarda daha güçlü bir yer edinmesini sağlayacaktır. Az önce bahsettiğimiz projeye bu hedef doğrultusunda büyük bir adım atılmıştır. Hepinize teşekkür ediyorum, izninizi rica ediyorum.

İsmail Şen: Teşekkür ederiz. Ahmet Bülent Kasap Başkanım siz neler söylemek istersiniz?

Ahmet Bülent Kasap: Safran, gerçekten çok enteresan; hiçbir ürüne benzemiyor. Hatta düşündüm, bir üretici olarak biz de bu işe başlayabilir miyiz? Birkaç dönümlük bir alanda deneme yapabilir miyiz diye aklımdan geçirdim. Ancak Hüseyin Bey ve İsmail Bey'i dinledikten sonra bu konuda biraz daha düşünmemiz gerektiğine karar verdim.

İsmail Bey, bu konuyu yurt dışında da araştırdığı için ona sormak isterim: Safran için makineli tarım mümkün mü? Gerek ekiminde gerekse toplamasında bu iş makineyle yapılabilir mi acaba?

İsmail Yılmaz: Birkaç ülkede bunun çiçeğini hasat eden makineler var. Gördüm ama bu makineler çok verimli değil. Safran çok kıymetli bir ürün. Hüseyin Hocam da iyi bilir; öncelikle safran çiçek veriyor, topladığımız çiçekleri alıyoruz. Birkaç gün sonra ise yeşil yapraklarını vermeye başlıyor. Bu makineler, hem çiçekleri hem de yeşil yaprakları kırıyor. Ancak safranın kış boyunca bu yeşil yapraklardan beslenmesi gerekiyor. Bu yapraklar sayesinde fotosentez yaparak soğanı besliyor. Eğer yeşil yaprakları koparırsak, soğanı besleyemez hale geliyor. Bu nedenle makineleri çok fazla tercih etmiyoruz. Yani böyle bir makineyi kullanmak istemiyoruz. Sadece stigmaları çeken bir makine dünyada var mı, bilmiyorum. Hiç görmedim. Ancak safran yumrularını topraktan çıkaran bir makine mevcut. İlçe Tarım Müdürlüğü'nün Kalkınma

Ajansı'yla yaptığı bir proje kapsamında biz de bu makinelerden aldık ve kullanıyoruz. Ayrıca, selektör makinesi dediğimiz, safran soğanlarını sınıflandıran bir makinemiz var. Bu makineyi de kullanıyoruz. Ancak lifleri temizleme işlemini hâlâ el yordamıyla yaptırıyoruz.

İsmail Şen: Sayın Hüseyin Hocam, eklemek istediğiniz bir konu var mı? Aslında her şey konuşuldu. Ben genel olarak ikinci bölümde bu üretimin yaygınlaşması için Türkiye'de neler yapılmalı diye bir soru soruyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Peki, teşekkür ediyorum. Arkadaşlardan da ben çok istifade ettim, her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Şimdi sorunun düğümlendiği noktayı arkadaşlarımız gayet güzel belirlediler. O yönüyle de gayet güzel. Nedir o? Eğer alıcısı yoksa, üretmenin de çok fazla bir anlamı yok, değil mi? O zaman karşımıza sözleşmeli tarım çıkıyor. Sözleşmeli tarımda başarı, uğraşılan her üründe sağlanmıştır. Ben şeker araştırma enstitüsünde çalıştım. Doktoram şeker pancarı ıslahı ile ilgiliydi. Sonrasında üniversiteye intikal ettim. 51 yıllık kamu görevlisiyim. Özellikle üniversiteye geçtikten sonra daha rahat konuşma imkânı buldum. Şekerdeyken söylemek istediklerim ya da önerilerim hiç dinlenmemişti, çünkü yeni bir asistan, yeni bir uzmandım.

Konu neydi? Şeker pancarının kalitesine göre bir fiyat belirlemek yerine, başlangıçta Türkiye bazında bir fiyat belirlenmişti. Tüm üretim yapılan alanlarda aynı fiyat geçerli olmuştu. Sonrasında, bu kalite ile fiyat arasındaki olumsuz ilişkiyi gidermek adına bölgelere göre düzenleme yapılmıştı. O da yetmemiş, fabrika bazında düzenlemeye gidilmişti. Hala yeterli olmamıştı, özür dilerim, bir yere dokundum galiba. Daha sonrasında kantar bazında fiyat belirlenmesine gidildi. Fakat hala üretici, ürettiği pancarın kalitesine göre hak ettiği ücreti alamamıştı.

Ben de üniversiteye geçince, bu ara konularda araştırma yapıp, yayın yapma ve konferanslarda konuşma şansını bulduğumda arkadaşlarım beni dinledi. Önerim şu: Şimdi, en dar alan, ülke bazında, bölge bazında, fabrika bazında, kantar bazında dediniz. Ama en dar alan kantar bazıdır. Kantar bazındaki üreticiler arasında sanki mütecanis bir üretim alanı var. Yani, hepsinin yetiştirdiği pancar aynı kaliteye sahip. Dolayısıyla da aynı fiyat uygulanıyor. Ama öyle bir şey yok. Şimdi herkes kendi bölgesinde ve tarlasını düşünün. En azından 5-6 dekarlık bir tarlanın tamamı mütecanis midir? Bunu söyleyebilir miyiz? Söyleyemeyiz, değil mi?

İsmail Şen: Sayın hocam farklı kalitedeki ürünlere eşit fiyatı uygulamak kadar büyük eşitsizlik olmaz.

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Tarlamızda eşitlik var mıdır, onu soruyorum. Zaten tarlada eşitlik olmadığı için, yetiştirilen pancarların kalitesi de farklı olacaktır, değil mi? Bu digesyondaki farklılıklar görünmüyor ya da bu esas kabul edilmiyor. Kilogram üzerinden, o kantar için belirlenmiş olan toplam miktar, herkesin müşterek katıldığı bir fabrika tarafından bulunan digesyon üzerinden herkese bir fiyat eşit şekilde uygulanıyordu. Hâlâ adalet sağlanmamıştı. Yapılacak iş nedir? Her üreticinin tarlası farklıysa, her üreticinin gübrelemesi, sulaması farklıysa, hele sulama şansı olanların azotlu gübre kullanımı farklıysa, bu her bitki için geçerli bir durumdur. O zaman azotlu gübre ve su ilişkisi olduğunda, verim yüksek, kalite düşer. Ne üretirseniz üretin, sadece şeker pancarı ya da safran değil, bu geçerlidir. Dolayısıyla bu iki unsur bir araya geldiğinde, verim yükselirken kalite bozulur.

Eğer daha az su imkânı olan ve dolayısıyla da azotlu gübreyi fazla kullanamayan yerlerde kalite yüksek, verim düşük olur. Ters bir orantı var, değil mi? Evet, nitelik ve nicelik. Kaliteye göre alım yapılır, şeker şirketi de öyle yapıyor. Şimdi, bütün bitkilerde olduğu gibi safranda da kalite üzerinden alım yapılır. Fakat şimdi, herkese aynı fiyat uygulanınca, yüksek kaliteli pancar yetiştiren ve verimi düşük olan üretici az para kazanırken, verimi yüksek ancak kalitesi düşük ürün getiren daha yüksek bir para alıyor. Bu bir adaletsizliktir. Bunu söylediğimde, raporladığımda ve deneme sonuçlarını ilan ettiğimde, ben bir hain olarak değerlendirildim. Yani, 10-11 yıl çalıştığım kuruma böyle bir hafta yapıştıran bir kişi olarak tanımlandım.

Ancak şimdi özel sektör oldu, özelleştirilen fabrikalar var. Herkes ne yaptı biliyor musunuz? Herkes, kantar bazında değil, üretici bazında fiyatlandırma yapmaya başladı. Benim 92 yılındaki raporladığım kurallar geçerli ve herkes, hatta bir çiftçinin bugün getirdiği pancarla, yağmurdan önce söktüğü pancarın kalitesi de farklı olacağı için, her seferinde ekspertiz yapıyor. Her getirdiği römork ya da kamyonundan örnekler alınıyor, kilogramı yazılıyor, digesyon yazılıyor ve her birine ait bir fiyatlandırma yapılıyor.

Şimdi söylemek istediğim şey şeker pancarındaki üreticinin şeker pancarı üretme gayreti ve heyecanı nedir? Asıl soru burası. Üreticilere ben bunları anlattığımda, «Bak arkadaş, sen bu kadar geniş alanda üretim yapıyorsun, kaliten yüksek. Fakat fiyatı sana, kalitesi bozuk olan adamın fiyatından veriyorlar, bunu biliyor musun?» dediğimde, «Bilmiyorum,» diyorlar. «İyi bir öğren,» diyorum. Şimdi, yüz göz olmayalım fabrikayla, neden? Çünkü şeker fabrikası alım garantisi veriyor. Üreticiyle sözleşme yapıyor, alım garantisi veriyor, aynı ve nakdi yardımlar yapıyor, sosyal yardımları var, yardımlaşma yardımları var. Yani birçok girdi desteği sağlıyor. Dolayısıyla baktığınızda, pancarının kalitesine göre fiyat alamadığı zaman kaybını diğer tarafta tolere etmiş gibi görünüyor.

İsmail Şen: Şimdi sizin bu söylediğiniz şu. Aslında adil olmayan bir sisteme göre bile alım yapan bir fabrika, çiftçiye cezbedebiliyor doğru mu algıladım.

Az önce İsmail Yılmaz Bey dedi ya safranla ilgili belirli bir fiyat belirlense o taban fiyat milletin ekim yapma veya yapmama kararını etkileyeceği için Safran tarımının yaygınlaşmasına destek olabilir. Siz de böyle düşünüyor musunuz?

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Güzel bir düşünce ama bana göre, İsmail Bey kırılmasın ya da ona karşı gelmiyorum, katılmıyorum gibi bir durum yok. Ancak benim baktığımda gördüğüm gerçek şu: Şeker şirketini niye söyledim? Çünkü alım garantisi veriyor, sözleşmeli tarım yapıyor. Eğer 1 metrekareye fazla ekim yaparsanız, şeker şirketi bu durumda söktürüyor. Belirlediği tarihte sökmediğiniz zaman, işçi tutarak sizin adınıza söküyor ve masrafları ürün üzerinden mahsuben karşılıyor. Şimdi ikisi de birbirini temin etmiş. Sözleşmede bu teminat neyi içeriyor? Üretici diyor ki, “Ben senin ihtiyaç duyduğun hammaddeleri temin edeceğim.” Şeker şirketi de diyor ki, “Evet, sen bu hammaddeleri temin ediyorsan, fabrikamı rantabl şekilde çalıştırabileceksem, ben de sana aynı nakdi yardımlarla cazibe sağlarım.” Bu işbirliği başarıyı sağlıyor. Ülkemizde 1926’da ilk şeker fabrikası kuruldu. Ama özellikle

1970'ten itibaren, 74-75'ten sonra Türkiye, şeker ithal eden bir ülke olmaktan çıkmış, özelleştirme dönemine kadar büyük ihracatlar yapan bir ülke konumuna gelmiştir.

Şimdi değerli hocam, neden bunları söylüyorum? Lafı uzatıyor gibi görünebilir ama burada üreticiyle, alıcı ya da sanayiciyle, tüccar işbirliği yapmadıkça bu işin başarılı olması mümkün değil. Arkadaşımız biraz önce gayet güzel söyledi, 1 kilogram, 2 kilogram getiriyor ama arkadaşın ihtiyacını karşılamıyor. Yani alıcının ihtiyacını karşılamıyor. Alıcı, üreticiyle, üretici de alıcıyla işbirliği kurmadıkça, piyasada, özellikle dünya piyasasında açılabilmek için elinde belli bir miktarda ve kalitede ürünün olması gerekir. Buna benzer bir alım yapma şansı da 1-2 kilolarda mümkün değildir. Bir analiz yapmak, göz kararıyla kırılmış mı, kırılmamış mı, kırılmanın kaliteye nasıl katkı sağladığını değerlendirmek, güneşte kalmış mı, kalmamış mı, şeffaf bir malzeme muhafaza edilmiş mi, edilmemiş mi gibi faktörleri gözle değerlendirmek yanıltıcı olacaktır.

Aslında bir parfüm sanayiyle ilişki kurduğunuzda, size “Göz kararıyla beğendiğiniz değil, analiz sonuçlarınızı getir,” derler. Analiz sonuçlarını sunabilmek için büyük bir alım yapılması gerekir. Büyük bir alım yapabilmek içinse büyük bir kitleyle üretim sözleşmesi yapılmış olması gerekir. Bunlar olmadığında, lokomotif yürümüyor.

Peki, bir başka şey daha yapmak istiyorum. Biraz önceki konuşmacılardan Hüseyin Ünal Bey'e bir ilave yapmak istiyorum, izin verirseniz. Hüseyin Bey dedi ki: “Verim oldukça düşük, 200 gram diyor, 150 kilogram yumru diktim,” diyor, değil mi?

Hüseyin Ünal: Öyle.

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Tamam, üstadım siz yumruları o zaman yakinen tanıyorsunuz, söktüğünü elinize alıyorsunuz. Onun büyük olanında fazla sayıda bir yavru yumruğu oluşturduğunu gördünüz değil mi?

Hüseyin Ünal: Gördüm. Biliyoruz hocam. Yıllardır yapıyoruz.

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Yavru küçük olduğu zaman, yavru yumru sayısı az olduğunu da biliyorsunuz?

Şimdi siz dekara ekim desenini dikim desenini ne yaptığınız onu bilmiyorum. Ya çok seyrek yaptınız. Kaça kaç yaptınız 200 kilogram -150 Kilogram üzerinden konuşmuyorum ben. Şimdi bakınız. Dikim deseninizi kaç santim, sıra arasında kaç santim süre üzerinde diktiniz.

Hüseyin Ünal: Hocam, ben 4 dönüm yere diktiğim safrandan 800 kilo civarında soğan diktim. Bunun sonucunda, 3 senenin sonunda elde ettiğimiz safran 2,5 – 3 kilo, en fazla 3,5 kilo oldu. Ben net olarak tarttığım rakam bu, çok da verimli arazimiz. En fazla 3,5, 4 kilogram çıkıyor.

Ama dediğiniz gibi, susuz tarımda daha verimli oluyor diye. Biz deneye deneye, hem susuz hem de sulu tarım yaptık. Arazimiz bizim, çocuklarımız ise bu işi hobi olarak yapıyorlar, kendi şirketlerinden ayrı. Biz firma sahibiyiz, çocuklarımız ise özel olarak yapıyorlar. Onlar 300-400 metrekare alanda çalışıyorlar, aynı Diyarbakırlı kardeşimiz gibi. Onlar da eşleriyle ilgileniyorlar.

O dediğiniz tümsekleri biz de yapıyoruz. Aralıkları, traktörün tekerleği ile iki tarafına basıp ortasında ölçü yapıyoruz. Çünkü traktör toplandığında hemen metreye vurunca olmuyor, makine girmiyor. Biz makinelili tarım yapmadığımız için kusura bakmayın. Sonra biz bu işlemi yaparken, eşim dedi ki, “Bunu biraz değiştireceğim.” Karın düz oldu, çapalar yapıldı, bilmem ne yapıldı. Sonra Balıkesir’den ronalit madeni götürdük, analiz yaptık. Toprağa mantar torfu koyduk, biraz da hayvan gübresi koyduk. Tabanı düz hale getirdik, suyla güzelce ısladık, hortumla ısladık. Tabanı ıslatıp üzerine 8-10 cm derinliğinde soğanları diktik. O yıl çok farklı bir verim aldık. Küçük yerden acayip güzel sonuçlar aldık. Hatta herkes de imrendi, “Ne yaptınız?” dediler.

Dediğiniz gibi, susuz tarım yapıyoruz, evet. Ama biraz da can suyu verirsiniz, kalite artıyor. Şunu söyleyeceğim, siz karıklara göre hesap yapıyorsunuz ya, biz bunu metrik olarak hesaplamıyoruz. Yıllardır bu

işlemi yaptığımız için, 10 cm oluyor, 8 cm oluyor, bazen yumrusuz oluyor. Örneğin, iri soğanları ayırıyoruz. Sizin dediğiniz gibi, iri soğanları ayırıp, küçükleri başka bir yere dikiyoruz. Küçüklerden verim az oluyor, ama farklı yöntemlerle verim almak mümkün.

İsmail Şen: Toplantımızın sonuna Geldik. Son cümleleri alacağım. Sizden buyurunuz. Hocam sizden başlayalım.

Prof. Dr. Hüseyin Koç: Sözleşmeli tarım olmadıktan sonra başarı sağlamak mümkün değil.

Sözleşmeli tarım olmadıktan sonra bir üretimin başarılı olacağı kanatım yok.

Safran Üreticisi İsmail Yılmaz: Hocam, diyor ki sözleşmeli tarım modeli olursa safranın bir alıcısı ve bir tesisi olur, safranı işleyen bir tesis Türkiye’de bulunursa, o zaman sözleşmeli tarım modeliyle üreticiye ürün ürettirilebilir. Ama Türkiye’de böyle bir tesis yok ki. Türkiye’de biz safranı neden üretiyoruz? Ham olarak satabilmek için. Sadece ham satıyoruz. Mamule çevirip sattığımız ya da mamule çeviren bir tesis Türkiye’de var mı?

1995 yılından beri safran üretiyoruz. 22 ilde Türkiye’de safran üretiliyor. İzmir Ege Araştırma Üniversitesi’nden Profesör Doktor Hüseyin Akdemir, benim danışmanım. Kendisiyle birlikte bu işleri çok iyi biliyoruz. Türkiye’de şu an bildiğim kadarıyla, safran sadece yerli ve yabancı müşteri tezgâhlarında satılıyor. Bu da genellikle bitkisel ya da ilaç olarak kullanılıyor ya da mutfaklarda kullanılıyor. Biz, pazarın sadece oradaki taleplere göre fiyatını oluşturabiliyoruz. Türkiye’de bunun sabit bir alıcısı yok, en büyük sıkıntılarımızdan biri bu. Yani bu camiaya söylüyorum, o kadar çok yemek gurmesi ve yemek yarışması yapıyor. Neden Türkiye safranı gelmiyor da sürekli İran safranı pompalanıyor? Bugün sabah Ankara Aktarlar Odası Başkanı ile görüştüm, başka bir mesele için aramıştım, aynı zamanda üyesiyim. Dedi ki, “Sürekli İran safranı müşteri direkt bizden alıyor.” Neden diyor? “Çünkü herkesin ağzı buna alışmış.” İstanbul’da, metrolarda her tarafta reklamları görüyorsunuz, altında “Sattığımız ürün İran safranı” yazıyor.

İsmail Şen: Meclis üyemiz Süleyman Tarakçı Bey’in bir sorusu var. Safranın fiyatının belirlenmesinde firmaların ya da başka birilerinin manipülasyonu var mıdır?

İsmail Yılmaz: Şu an öyle bir grup yok. Şöyle söyleyeyim: Biz ürünü müzü markalaştırmak istiyoruz. Kendi markamdan bahsetmiyorum; Türkiye menşeli bir ürün etiketi vuramadığımız için bizim ürünümüzün fiyatı yüksek. Kilosunu 1000 dolara alan firma, bu ürünü «Türk safranı» diye satıyor. Benim fiyatım ise 50-100 lira altında piyasaya satmaya çalışıyorlar. Bu durumda bizim ürünümüz bir türlü pazarda iyi bir yer bulamıyor. Ben satıyorum, bende problem yok. Ama Mehmet

Bey, Mehmet Nezh Bey gibi ya da Türkiye'nin 22 ilindeki üreticiler, ürünlerini satmakta zorlanıyorlar. Bunun sebebi de tek bir şey: alıcısızlık. Netice itibarıyla, evet, bir alıcıyım; ama istiyorum ki karşımda 3-5 tane alıcı olsun, bir fiyat oluşsun.

İsmail Şen: Sanırım pazar zamanla oluşacaktır. İsmail Bey, başka söylemek istediğiniz bir şey var mı?

Mehmet Nezh: Ben de teşekkür ederim. Güzel bir program oldu. Az önce değerli katılımcıların bahsettiği gibi, benim vardığım sonuç şu: Eğer bir ihracat yolu açılırsa, Türkiye'de üretim modelleri de değişir. Bakanlık üreticiye safranı tanırsa ve bunu bütün bölgelerde sözleşmeli üretim modeliyle desteklerse, sorunlar çözülür. Şu anda İsmail Bey'in bahsettiği doğru: sözleşmeli üretim yapılabilmesi için belli bir birliğin olması gerekiyor ve maalesef şu an böyle bir birlik yok.

Benim burada gördüğüm, tüketimi yoğun olan ülkelere ihracat yolunun açılması gerekiyor. Türkiye safranının tanıtılması ve katma değerli hale nasıl getirileceği üzerine çalışılması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ediyorum.

İsmail Şen: Biz de teşekkür ediyoruz. Sayın Başkanımıza söz veriyoruz.

Ahmet Bülent Kasap: Son olarak Şunu söylemek istiyorum: Hocamızın, İsmail Bey'in, Mehmet Bey'in ve Hüseyin Bey'in söyledikleri çok doğru. Ortak sıkıntı, Türkiye'de Türk safranının tanıtımının eksikliğinden kaynaklanıyor. Eğer Türk safranının tanıtımı ve pazarlaması iyi yapılmış olsaydı, sanayici de gelir, sermaye de gelir, yatırım da yapılırdı. O zaman sözleşmeli tarım da yapılır, çiftçiler çoğalır ve herkes para kazanır.

Programımıza değerli katkılarından dolayı, Prof. Dr. Hüseyin Koa, Safranbolu İlçe Tarım Müdürü Mehmet Akgl Bey'e, Safranbolu Safran reticileri Derneği Başkanı Hüseyin nal'a ve Safran reticilerimiz İsmail Yılmaz ve Mehmet Nezih Bey'e teşekkür ediyoruz.

Biz, İstanbul Ticaret Borsası olarak, yaptığımız programları YouTube kanalımıza yüklüyor, basın blteniyle servis ediyor, web sitemiz ve dergimizde ayrıntılara yer veriyoruz. Ayrıca, dile getirilen sorun ve çözüm önerilerini Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği vasıtasıyla ilgili bakanlıklara iletiyor ve takipçisi oluyoruz. Bu programın safran yetiŐtiricilięine katkıda bulunacağına inanıyorum. Değerli panelistlerimize ve izleyenlere teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BASIN YANSIMALARI

Hürses

İSTİB'in 'Altın Tohumlar' projesinde 'safran' konuşuldu

İSTANBUL Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlatılan "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı.

İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaştırılması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi. Büyük ölçeklerde üretimi ve kümelенmenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi.

Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgül, safranın Anadolu'da binlerce yıldır ürettiğini belirterek, "2000'li yılların başında unuttuğumuz safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerimizin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu.

İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yüktü hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. 'Kırmızı altın' ya da 'tüm baharatların kraliçesi' olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtıyor. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı.

Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİTKİSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretimlerinin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeliyi safran üretimiyle teşvik edelim. Safran az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru

tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu.

'Safran borsası kurulmalı'
Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölecek ekonominin uygulanmasını gerektiğini vurguladı.

Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin işçi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşıyoruz. Safranbolu Safran Üreticileri Derneği'ni de bu amaçla kurduk. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirdik." ifadelerini kullandı.

Safran üreticisi İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlerin sorunlarına çözüm bulunmasını halinde üretimin yaygınlaşacağını anlattı.

Üreticinin, ürettiği ürünün taban fiyatını önceden bilmesi gerektiğini kaydeden Yılmaz, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Bu sebeple safran borsası kurulmasının, en azından müzayecinin yapılması şart. Safranbolu'da bir ticaret borsasının kurulması bile önemli adım olur. Öte yandan İran safranının kontrolsüz şekilde ülkemize girişi, yerli ve çok daha kaliteli Türk safranının değer kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek yollardan biri olan coğrafi işaret konusuna da büyük eksiklerimiz var. Biz yıllardır Safranbolu'da coğrafi işaret etiketi kullanmıyoruz. Bu sorunun acilen çözülmesi gerekiyor. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde özizlecek bir sorunumuz da Türk Safranı diye yüksek fiyatları aspir çiçeği satılmıdır."

Diyarbakır Bismil'de safran üreten Mehmet Nezih Hamidi de safranda satış kanallarının geliştirilmesi, pazarlama çalışmaları yapılması ve Türk safranının doğru şekilde tanıtılmasıyla üretimin artabileceğini bildirdi. (aa)

Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgül, "2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı" dedi.

Telehaber.com**İSTİB'den Safran Üretimini Artırma Projesi: Altın Tohumlar**

İSTİB'den Safran Üretimini Artırma Projesi: Altın Tohumlar

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) 'Altın Tohumlar' projesi kapsamında bu ay düzenlenen toplantıda safran üretiminin yaygınlaştırılması hedeflendi. Toplantıda sözleşmeli tarım ve safran borsası kurulması gibi öneriler dile getirildi.

SonDakika.com**İSTİB'den Safran Üretimini Artırma Projesi**

İSTİB, 'Altın Tohumlar' projesiyle safran üretimini yaygınlaştırmayı hedefliyor.

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlattığı "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ete alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda, safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi, büyük ölçeklerde üretim ve kümelenenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgöl, safranın Anadolu'da binlerce yıldır üretildiğini belirterek, "2000'li yılların başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yükte hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. "Kırmızı altın" ya da "tüm baharatların kraliçesi" olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtır. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Bitkisel ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretilmesinin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeliyle safran üretimi teşvik edilmeli. Safranın az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. "Safran borsası kurulmalı" Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Unal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Unal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin işçi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşıyoruz. Safranbolu Safran Üreticileri Derneği'ni de bu amaçla kurduk. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirdik." ifadelerini kullandı. Safran üreticisi İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlerin sorunlarına çözüm bulunması halinde üretimin yaygınlaşacağını anlattı.

Safran gibi katma değerli ürünlerin üretilmesi Türk tarımı için fırsat

İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi. Büyük ölçeklerde üretim ve kömelenmenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbula Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgöl, safranın Anadolu'da binlerce yıldır üretildiğini belirterek, "2000'li yılların başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdüröğleürlerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yükte hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. 'Kırmızı altın' ya da 'tüm baharatların kraliçesi' olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtıyor. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Akсарay Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Bitkisel ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değerli ürünlerin üretiminin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeline safran üretimi teşvik edilmeli. Safran az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. "SAFRAN BORSASI KURULMALI" Safranbula Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin işçi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşıyoruz. Safranbula Safran Üreticileri Derneği'ni de bu amaçla kurduk. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirdik." ifadelerini kullandı. Safran üreticisi İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmanın yaygınlaşacağını anlattı. Üreticinin, üre kaydeden Yılmaz, su değerlendirmelerde bulund müzayedelerinin yapılması için. Safranbula'da bir yandan İran safranının kontrolsüz şekilde ülkeye kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek y eksiklerimiz var. Biz yıllardır Safranbula'da coğrafi gerekiyor. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde çözümlü aspir çeşidi satılmaktadır." Diyarbakır Bismil'de s kanallarının geliştirilmesi, pazarlama çalışmaları üretilim artabileceğini bildirdi. Kaynak: AA

Kırmızı altın olarak biliniyor. Kiloosu 450 bin liraya bulunca yetiştirici olmak isteyenler arttı

Türkiye'nin 30'dan fazla ilinde safran üretiliyor. Katma değeri çok yüksek bir bitki olduğu için adından "kızıl altın" olarak da bahsedilen safran borsası ise Türkiye'de henüz yok. Üreticilere safran yetiştiricisi olmaktan değeri anlatıldığında ve safran borsası kurulduğunda İran'dan pahalıya mal edilen safrana ilgi kalmayacağını altı yitiliyor.

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlattığı "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi. Büyük ölçeklerde üretim ve kömelenmenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. SAFRAN YETİŞTİRİCİLERİN SAYISI ARTIYOR Toplantıda konuşan Safranbula Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgöl, safranın Anadolu'da binlerce yıldır üretildiğini belirterek, "2000'li yılların başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdüröğleürlerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yükte hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. 'Kırmızı altın' ya da 'tüm baharatların kraliçesi' olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtıyor. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Akсарay Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Bitkisel ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değerli ürünlerin üretiminin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeline safran üretimi teşvik edilmeli. Safran az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. "SAFRAN BORSASI KURULMALI" Safranbula Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı.

ensondakika**İSTİB'in "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "safran" konuşuldu**

Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgül: - "2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekaraya ulaştı" - "Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİTİSSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç: - "Safran gibi katma değeri ürünlerin üretimi Türkiye için fırsat"

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlatılan "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi, büyük ölçeklerde üretim ve kümeleşmenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgül, safranın Anadolu'da binlerce yıldır ürettiğini belirtti, "2007'li yılları başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekaraya ulaştı. Safran üretiminin artırmak için var gücümüzde çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mucivesi sayılan safranın "yükte hafif, pahaada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. 'Yorma altın' ya da 'üm baharatların kraliçesi' olarak bilinir. İsmi bile bu değeri yansıtır. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretimin her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİTİSSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretiminin Türkiye için fırsat olduğunu belirtti, "Ülkemizdeki kurumu tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeline safran üretimi teşvik edilmeli. Safranın az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kurumu tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. "Safran borsası kurulmalı" Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin içi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşıyoruz. Safranbolu Safran Üreticileri Derneği'nin de bu amaçla kuruldu. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirdik." ifadelerini kullandı. Safran üreticisi İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlerin sorunlarına çözüm bulunması halinde üretimin yaygınlaşacağını belirtti. Üretimin, üretici ürünün taban fiyatını önceden bilmesi gerektiğini kaydeden Yılmaz, şu değerlendirmelerde bulundu: "Safran borsasının kurulması, taban fiyatının belirlenmesi, müzayecisinin yapılması şart. Safranbolu'da 1 yandan İran safranının kontrolü şeklinde ilk kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek eksiklerimiz var. Biz yıllardır Safranbolu'da çoğurüyoruz. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde içi aspiri çiçeği satılmıdır."

HABERLER.COM**İSTİB'den Safran Üretimini Artırma Projesi: Altın Tohumlar**

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlatılan "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı.

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarımsal ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlatılan "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi, büyük ölçeklerde üretim ve kümeleşmenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Akgül, safranın Anadolu'da binlerce yıldır ürettiğini belirtti, "2007'li yılları başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekaraya ulaştı. Safran üretiminin artırmak için var gücümüzde çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mucivesi sayılan safranın "yükte hafif, pahaada ağır" bir ürün olduğunu belirtti, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. 'Yorma altın' ya da 'üm baharatların kraliçesi' olarak bilinir. İsmi bile bu değeri yansıtır. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretimin her yerde yapılamıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİTİSSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretiminin Türkiye için fırsat olduğunu belirtti, "Ülkemizdeki kurumu tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeline safran üretimi teşvik edilmeli. Safranın az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kurumu tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. "Safran borsası kurulmalı" Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin içi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşıyoruz. Safranbolu Safran Üreticileri Derneği'nin de bu amaçla kuruldu. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirdik." ifadelerini kullandı. Safran üreticisi İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlerin sorunlarına çözüm bulunması halinde üretimin yaygınlaşacağını belirtti. Üretimin, üretici ürünün taban fiyatını önceden bilmesi gerektiğini kaydeden Yılmaz, şu değerlendirmelerde bulundu: "Bu sebeple safran borsasının kurulması, en azından müzayecisinin yapılması şart. Safranbolu'da bir ticaret borsasının kurulması bile önemli adım olur. Öte yandan İran safranının kontrolü şeklinde ilk kaybetmiş, yerli ve çok daha kaliteli Türk safranının değer kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek yolların bir olan coğrafi işaret konusunda da büyük eksiklerimiz var. Biz yıllardır Safranbolu'da çoğurüyoruz. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde bu sorunumuz çözümleniyor. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde çözümlenerek bir sorunumuz da Türk Safranı diye yüksek fiyatlara aspiri çiçeği satılmıdır." Diyarbakır Birim'de safran üretimi Mehmet Nezihi Hamid'de safranında satış kanalları geliştirilmesi, pazarlama çalışmalarını yapılması ve Türk safranının doğru şekilde tanıtilmesiyle üretimin artırabileceğini bildirdi. Kaynak: AA / Ülker Aşkanhan - Ekonomi

İSTİB'İN "ALTIN TOHUMLAR" PROJESİNDE BU AY "SAFRAN" KONUSULDU

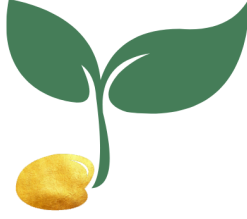
İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi, büyük ölçeklerde üretim ve kümelemenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Ağul, safranın Anadolu'da birlerce yıldır ürettiğini belirterek, "2000'ü yılları başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yükte hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. "Kırmızı altın" ya da "tüm baharatların kraliçesi" olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtır. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılmıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİKSİSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretiminin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeliyle safran üretimi teşvik edilmeli. Safranın az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. - "Safran borsası kurulmalı" Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin işçi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşarak maliyetleri düşürüyoruz. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirebiliyoruz. İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlere üretim yaygınlaşacağına anlattı. Üretimin, ürettiği ürünün talebiyle artması, su değerlendirmelerinde bulundu: "Bu sebeple müzayecinin yapılması şart. Safranbolu'da bir ticaret borsası yandan İran safranının kontrolsüz şekilde ülkemize girişi, yerli kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek yolların birisi etiketlerdir. Biz yıllardır Safranbolu'da coğrafi işaret etki ki gerekıyor. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde çözülecek bir sorun aspir ççeği satılmıdır." Diyarbakır Bismil'de safran üretimi kanallarının geliştirilmesi, pazarlama çalışmaları yapılması ve T üretiminin artırılacağı bildirildi.

canlıgöste

İSTİB'İN "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "safran" konuşuldu

İSTİB'in "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "safran" konuşuldu

İstanbul Ticaret Borsasının (İSTİB) katma değeri yüksek tarım ürünlerin yaygınlaştırılması amacıyla başlattığı "Altın Tohumlar" projesinde bu ay "Nasıl Safran Yetiştiricisi Olunur?" konusu ele alındı. İSTİB'den yapılan açıklamaya göre, çevrim içi gerçekleştirilen toplantıda; safran üretiminin yaygınlaşması için sözleşmeli tarım, taban fiyatı uygulaması, safran borsası gibi öneriler gündeme geldi, büyük ölçeklerde üretim ve kümelemenin karlılığı artıracağına dikkat çekildi. Toplantıda konuşan Safranbolu Tarım ve Orman İlçe Müdürü Mehmet Ağul, safranın Anadolu'da birlerce yıldır ürettiğini belirterek, "2000'ü yılları başında unutulmaya yüz tutan safran üretimi, Tarım ve Orman Müdürlüklerinin çalışmalarıyla adım adım arttı. 2002'de sadece 2 olan üretici sayısı 2024'te 40'a, üretim alanı da 100 dekara ulaştı. Safran üretimini artırmak için var gücümüzle çalışıyoruz." açıklamasında bulundu. İSTİB Meclis Başkanı Ahmet Bülent Kasap da tarımın adeta mücevheri sayılan safranın "yükte hafif, pahada ağır" bir ürün olduğunu belirterek, "Safran, dünyanın en pahalı tarım ürünlerinden. "Kırmızı altın" ya da "tüm baharatların kraliçesi" olarak biliniyor. İsmi bile bu değeri yansıtır. Ancak, zahmetli üretim süreci ve sınırlı yetiştirme alanları nedeniyle üretim her yerde yapılmıyor. Ürünün gramının altının gramına eş tutulmasının sebebi de bu." ifadelerini kullandı. Aksaray Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu BİKSİSEL ve Hayvan Üretim Bölümü'nden Prof. Dr. Hüseyin Koç ise safran gibi katma değeri ürünlerin üretiminin Türk tarımı için fırsat olduğunu belirterek, "Ülkemizdeki kuru tarım alanlarında ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmek için sözleşmeli üretim modeliyle safran üretimi teşvik edilmeli. Safranın az su isteyen bir bitki olması Türk tarımı için büyük fırsat. Safran, kuru tarım alanlarında rakipsizdir." değerlendirmesinde bulundu. - "Safran borsası kurulmalı" Safranbolu Safran Üreticileri Derneği Başkanı Hüseyin Ünal da safran üretimindeki maliyetleri düşürmek için ölçek ekonomisinin uygulanmasını gerektiğini vurguladı. Safran üretiminde maliyetlerin yüksek olduğunu kaydeden Ünal, "Maliyetlerimizi düşürmek için birçok üretici birlikte hareket ediyoruz. Örneğin işçi servisini ortak kullanıyor, nakliye, gübreleme, ilaçlama gibi giderleri paylaşarak maliyetleri düşürüyoruz. Hedeflerimizi de nispeten gerçekleştirebiliyoruz. İsmail Yılmaz ise bu alanda üretim yapmak isteyenlerin sorunlarına çözüm bulunması halinde üretim yaygınlaşacağına anlattı. Üretimin, ürettiği ürünün taban fiyatını önceden bilmesi gerektiğini kaydeden Yılmaz, şu değerlendirmelerde bulundu: "Bu sebeple safran borsası kurulmasının, en azından müzayecinin yapılması şart. Safranbolu'da bir ticaret borsasının kurulması bile önemli adım olur. Öte yandan İran safranının kontrolsüz şekilde ülkemize girişi, yerli ve çok daha kaliteli Türk safranının değer kaybetmesine yol açıyor. Bunu engelleyecek yolların biri olan coğrafi işaret konusunda da büyük eksiklerimiz var. Biz yıllardır Safranbolu'da coğrafi işaret etki ki kullanıyoruz. Bu sorunun acilen çözülmesi gerekıyor. Coğrafi işaret kullanımı sayesinde çözülecek bir sorumuz da Türk Safranı diye yüksek fiyatlarla aspir ççeği satılmıdır." Diyarbakır Bismil'de safran üretimi Meclis Nezir Hamid de safran satış kanallarının geliştirilmesi, pazarlama çalışmaları yapılması ve Türk safranının doğru şekilde tanıtılmasıyla üretimin artırılacağı bildirildi. #İSTİB Safran Safranbolu Üretim EDİTÖR

altın tohumlar

katma değerli tarım

TOPLANTININ TAMAMINI
İZLEMEK İÇİN
QR KODU
OKUTABİLİRSİNİZ

altın tohumlar

katma değerli tarım

istanbulticaretborsasi

istib1924

İSTANBUL TİCARET BORSASI
İSTANBUL COMMODITY EXCHANGE 1924

www.istib.org.tr